

Tune skoles Læse- og skrivepolitik

VED MARIA SKELBÆK-PEDERSEN OG HANNE BROAGER

Og redigeret ved læsevejlederteam

Indholdsfortegnelse

<i>Nyt indhold efter redigering – baggrund</i>	4
<i>Nyt indhold efter redigering – baggrund</i>	4
<i>Baggrund for udarbejdelse af en kombineret læse- skrive-politik</i>	4
<i>Overordnet</i>	4
<i>Læse- og skrivepolitikens formål</i>	5
<i>Rammesætning af arbejdet med læsning og skrivning</i>	5
<i>Mål for læsning</i>	5
<i>Læsning består af ordafkodning og sprogforståelse</i>	6
<i>Læseforståelse</i>	6
.....	7
<i>Om læseforståelsesstrategier</i>	7
<i>Læseforståelsesstrategier fra Undervis.dk</i>	8
De humanistiske fag	8
Diskuterende teksttyper:.....	8
Berettende teksttyper:.....	8
Sciencefagene	9
<i>Læseforståelsesstrategier</i>	10
<i>Læseforståelsesstrategier ved skønlitterære tekster</i>	11
<i>Læseforståelsesstrategier ved faglitterære tekster</i>	16
<i>Skrivning (fremstilling)</i>	19
<i>Læsning og skrivning er indbyrdes afhængige</i>	19
<i>Undervisning i faglig skrivning, skønlitterær skrivning og skrivning i danskfagets skriftlige genrer</i>	19
<i>Faglig skrivning</i>	20
<i>Praksis for faglig skrivning på Tune Skole</i>	20
<i>At skrive i de skønlitterære genrer og genrerne i danskfaget</i>	20
<i>Praksis for skønlitterær skrivning og skrivning i genrerne i danskfaget på Tune Skole</i>	21
<i>Funktionel grammatik</i>	21
<i>Skriftsproglige vanskeligheder</i>	21
Procedure for afdækning af ordblindhed.	21
Holddannelse med ekstra ressource	22
Ordblinde elever fra 4.-9. klasse	23
<i>Læsevejledernes rolle</i>	25

<i>PLC (Pædagogisk Lærings Center), biblioteksdelen</i>	25
<i>Den daglige træning - Top15</i>	26
<i>Det vigtige samarbejde med forældrene</i>	26
<i>Oversigt over kommunale og nationale læsetest</i>	26
<i>Handleplaner for læsning fra 0.-9. klasse</i>	28
Læsning i 0. klasse.....	30
Læsning i 1. klasse.....	34
Læsning i 2. klasse.....	37
Læsning i 3. klasse.....	39
Læsning i 4. klasse.....	41
Læsning i 5. klasse.....	43
Læsning i 6. klasse.....	45
Læsning i 7. klasse.....	47
Læsning i 8. klasse.....	51
Læsning i 9. klasse.....	54
<i>Handleplaner for faglig læsning</i>	57
Sprogundervisning.....	58
Matematik.....	63
Naturfagene.....	64
<i>Relevante bilag</i>	65
Ideer til Top15.....	65
Læsefaglige definitioner.....	67
Læsehastighed.....	68
Relevant litteratur.....	71
Relevante læselinks.....	72
<i>Ressourcecenters tilbud</i>	72
Læseløft.....	73
Læseføl.....	74
Læsehest.....	75
Læseforståelse i 3. klasse.....	77
Turbo Light.....	79
Turbodansk.....	81
Staveløft.....	82
Engelsk.....	83
Matematikløft.....	84
VAKS.....	85

Nyt indhold efter redigering – baggrund

En læsepolitik skal være et dynamisk dokument, der løbende justeres, efterhånden som nye krav til uddannelsesforløbet og fx ændrede ministerielle eller kommunale krav kommer til.

Reformen af 2014 har stillet andre krav til undervisningen, hvor blandt andet pædagogerne er en større del af skoledagen. I Greve Kommune er nu fx også uddannede matematikvejledere på skolerne.

På Tune Skole arbejdes særligt fra august 2017 med at styrke samarbejdet på den enkelte årgang omkring såvel hele årgangens som den enkelte elevs synlige læring.

Baggrund for udarbejdelse af en kombineret læse- skrive-politik

Læsning er alle fags moder – og derfor er læsning et fælles ansvar for alle lærere i alle fag.

Læsepolitikken på Tune Skole tager fortsat udgangspunkt i Fælles Mål, men stiller derudover også krav til, at alle lærere forholder sig til læsning i deres fag.

Sproglig udvikling er et tværgående tema i alle fag på alle årgange og består af det skriftlige, det mundtlige arbejde med sprogfærdighederne: lytte, samtale, læse og skrive.

Link: <http://www.emu.dk/modul/sproglig-udvikling-vejledning#>

Da læsning og skrivning således er indbyrdes afhængige og nødvendige for elevernes sproglige udvikling både supplerer og komplementerer de to fagområder læsning og skrivning hinanden. Derfor indeholder denne redigerede læsepolitik af 2018 en ramme for arbejdet inden for de to discipliner i **ALLE FAG** på Tune Skole.

Læse- og skrivepolitikken, er dermed et redskab, som både dansk- og faglærere er forpligtede på at bruge i planlægningen af det daglige læsarbejde - eller som et opslagsværk i forhold til spørgsmål i forhold til læsning. Det er intentionen, at alle årgangsteams er i dialog om områderne i læse- og skrivepolitikken fra det første fælles teammøde på årgangen med planlægningen af årsplanerne og frem gennem årets planlægning af de enkelte forløb.

Overordnet

Læse- og skrivepolitikken indeholder en gennemgang af læsesynet på Tune Skole, konkrete anvisninger af, hvilke læseforståelsesstrategier, der benyttes både før, under og efter læsning af en tekst, eksempler på, hvordan arbejdet med læsning kan implementeres fra 0.-9. klasse.

Første del af læse- og skrivepolitikken indeholder overordnede og generelle forhold vedr. læsning på Tune skole. Dette er både til information for forældre og lærere samt er at finde på skolens hjemmeside.

Anden del af læse- og skrivepolitikken indeholder konkrete handleplaner for de enkelte årgange 0.-9. klasse samt diverse bilag i forhold til elevernes læring, og er at finde på i Book Creator i Skoletube: Læse- og skrivepolitik.

Visionen med denne læse- og skrivepolitik er, at lærerne får

- En rammesætning af det daglige arbejde med læsning og skrivning
- Et opslagsværk i forhold til spørgsmål om læsning og skrivning
- En progressionsplan til forskellige faser i læseindlæring, i arbejdet med læseforståelse og skrivarbejdet.

Læse- og skrivepolitikens formål

Vi arbejder med at udvikle elevernes kompetencer i læsning og skrivning for at sikre os, at eleverne gennem hele deres skoleforløb udvikler læselyst og læseglæde som grundlag for oplevelser, indsigt og personlig udvikling.

Eleverne skal beherske læsning på et niveau, der sætter dem i stand til på alle trin i skoleforløbet at anvende læsning funktionelt i deres læringsprocesser. Med nærværende læse- og skrivepolitik ønsker vi at opnå, at tilegnelsen foregår i en naturlig progression gennem hele skoleforløbet. Læse- og skrivepolitikken skal fungere som en hjælp for alle lærere; et arbejdsredskab, som lærerne engagerer sig i og føler ejerskab til.

Vi arbejder samtidig med at udvikle elevernes kompetencer inden for den skriftlige fremstilling for at understøtte elevernes læseindlæring og sproglige udvikling. Elevernes arbejde med skriftlig fremstilling fremmer elevernes mulighed for at tilegne sig læse- og sprogfærdigheder.

Læse- og skrivepolitikken skal derfor indeholde:

- anbefalinger til, hvordan læringen i læsning og skriftlig fremstilling kan varetages for hver årgang
- Retningslinjer for test af læse- og skrivefærdigheder gennem hele skoleforløbet
- Procedurer for løbende evaluering af elevernes læse- og skrivefærdigheder på hvert klassetrin, således at progressionen fastholdes
- Placering af faste læsekurser gennem hele skoleforløbet
- Varetagelse af elever i læse- og skrivevanskeligheder

Rammesætning af arbejdet med læsning og skrivning

På Tune Skole er arbejdet med læsning og skrivning et fælles ansvar for årgangsteamet. Læse- og skrivemetodikken er dermed et fælles redskab, der skal sikre "Den røde tråd" i elevernes læse- og skriveprogression.

Alle lærere skal være fagligt opdaterede til metodikken. På det årligt tilbagevendende årgangsteammøde i slutningen af skoleåret med dagsorden omkring planlægning af forløb til årsplanerne deltager læsevejlederen og understøtter her arbejdet i teamene med læse- og skrivepolitikken.

Læsevejlederne kan inddrages i det fag-faglige materialevalg i de enkelte fagudvalg.

Også i detailplanlægningen af forløbene på de enkelte årgange, kan læsevejlederne være behjælpelige. Alle team tilrettelægger holddannelsesforløb på tværs af årgangen med udgangspunkt i elevernes læse- og skriveprogression og ved at anvende test og prøver.

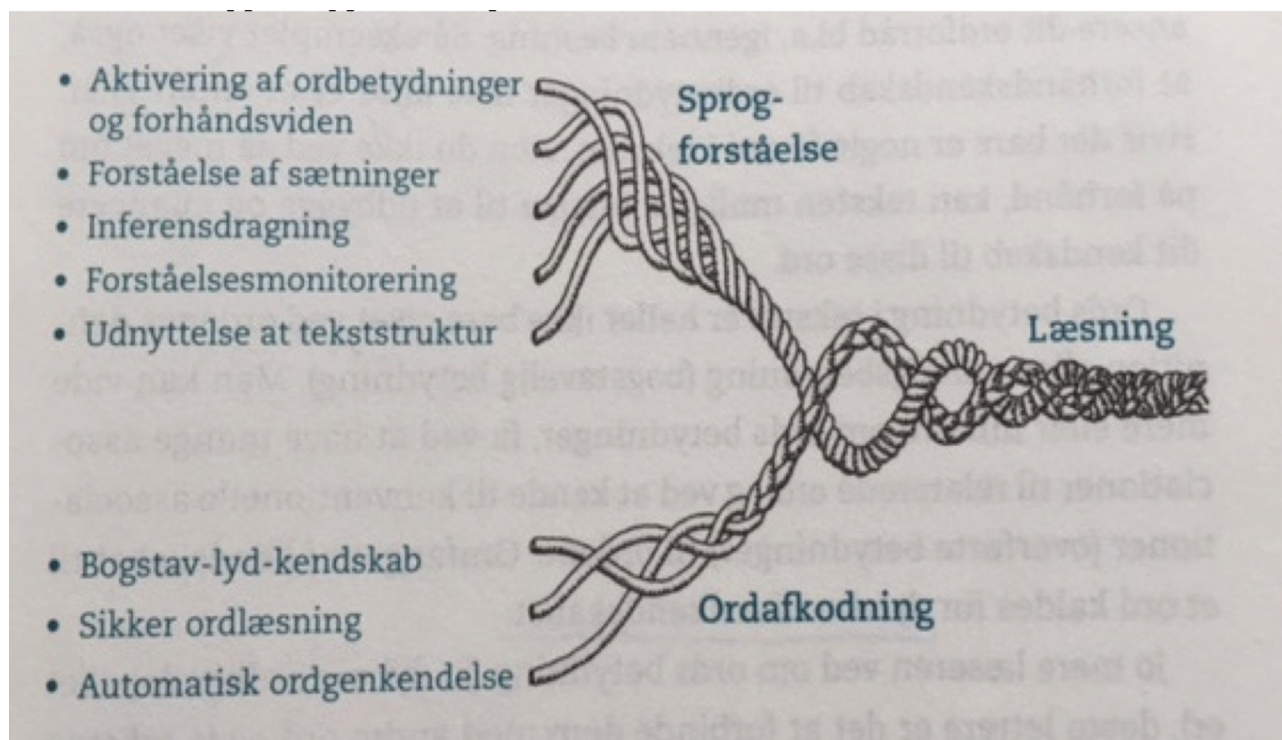
Mål for læsning

På Tune Skole vil vi løbende debattere læseundervisningen og tilpasse den såvel i forhold til Fælles Mål som kommunale læsepolitiske mål samt nyere læseforskning. Helt konkret er vores overordnede mål:

- Alle lærere har medansvar for læsning
- Dansk lærerne er ansvarlige for, at der afholdes læsekurser fra 0.-9. klasse
- På alle klassetrin – og i alle fag – arbejder man med læseforståelse
- Specialundervisningscenteret støtter og vejleder kollegaer ifm. elever i læsevanskeligheder.
- Læsevejlederne støtter og vejleder kollegaer ift. hele klassens elever
- Biblioteket sikrer et spændende udbud af skøn- og faglitteratur og inspirerer eleverne til læselyst.

Læsning består af ordafkodning og sprogforståelse

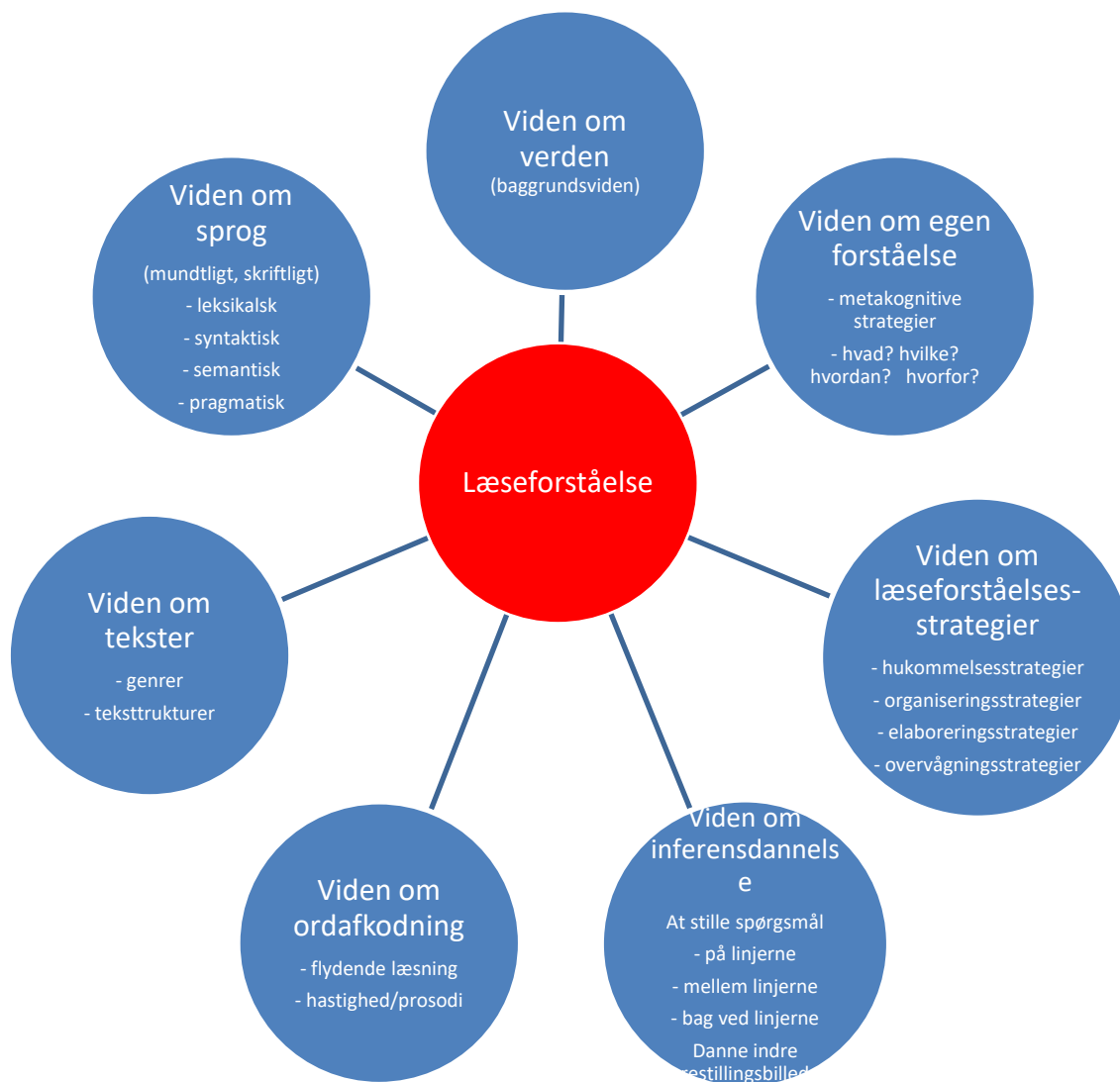
På Tune Skole anser vi ordafkodning og sprogforståelse som to lige vigtige faktorer. Selvom vægten naturligt er på ordafkodning i indskolingen, skal der sideløbende arbejdes med og undervises i sprogforståelse. På mellemtrinnet skal der således også arbejdes med afkodning, selvom fokus er på sprogforståelse. Som det ses i nedenstående model forstås sprogforståelse også som tekstforståelse.

Scarboroughs læsetov

Læseforståelse

Målet med læsning er at kunne forstå det, man læser. At forstå det, man læser, er en kompliceret proces bestående af syv delkomponenter, der fungerer i samspil og ikke uafhængigt af hinanden. Nedenstående model illustrerer de komponenter, der er forskningsmæssigt belæg for at tillægge betydning i forbindelse med udviklingen af elevernes læseforståelse (Merete Brudholm 2011).

Om læseforståelsesstrategier

Alle årgange introduceres til de læseforståelsesstrategier, som er vedtaget i skoleåret 2018/19, som gældende i perioden frem. De er hentet fra undervis.dk og er udvalgt efter en forståelse af, hvilken teksttype hhv. berettende, beskrivende, forklarende og instruerende, man arbejder med, og er delt op i strategier, der egner sig til hhv. skøn- og faglitteratur. De omhandler på samme tid de fire strategier, som er dem man anvender som læser: hukommelsesstrategi, overvågningsstrategi, organiseringsstrategi og elaboreringsstrategi, som beskrives i det følgende. De udvalgte læseforståelsesstrategier er opdelt på afdelingerne, sådan at der er en progression i anvendelsen af dem. Indskolingens elever bliver bekendte med nogle af strategierne, og der bygges flere på i mellemtrin og udskoling i takt med at læsemængden vokser og mængden af fag øges. Læseforståelsesstrategierne er tilgængelige til kopiering i de mapper, der er opstillet ved kopimaskinen på Højen og på Lunden.

Læseforståelsesstrategier fra Undervis.dk

Læseforståelsesstrategierne ligger på www.undervis.dk eller man kan finde dem på clioonline/historiefaget, som vi har adgang til. Her kan man lave en udgave, som eleverne kan arbejde i digitalt.

De humanistiske fag

Man taler om 5 teksttyper inden for de humanistiske fag: *Berettende, beskrivende, forklarende, instruerende, diskuterende*

Man kan overordnet dele dem op i:

1. Diskuterende teksttyper og
2. Berettende teksttyper

Diskuterende teksttyper:

Indskoling:

Venn

Ordkendskab

Mellemtrin:

Venn

Argumentationsmodellen

Ordkendskab

Udskoling:

Venn

Argumentationsmodellen

Tekst problemløsning

Ordkendskab

Berettende teksttyper:

Indskoling:

Tidslinje

Ordkendskab

Mellemtrin:

Tidslinje

Kolonnenotat

Billednotat

Ordkendskab

Udskoling:

Tidslinje

Kolonnenotat

Billednotat

Tekstproblemløsning

Ordkendskab

Sciencefagene

Ca. 60% af de tekster, som eleverne læser er beskrivende tekst. Det er faktatekster, der beskriver emner, som for eleverne ofte er nyt stof.

Indskoling:

VØL

Ordkendskab

Tidslinje

Mellemtrin:

VØL

Ordkendskab

Tidslinje

Fem spørgsmål

Udskoling:

VØL

Ordkendskab

Fem spørgsmål

Forgrening

Læseforståelsesstrategier

En læseforståelsesstrategi er en bevidst målstyret handling, der kan udføres før, under eller efter læsningen af en tekst med henblik på forskellige elementer i læseforståelsen. Fx kan eleven prøve at forudsige indholdet i en tekst eller stille spørgsmål til teksten og selv forsøge at besvare dem, danne visuelle forestillingsbilleder af det læste, opsummere teksten med egne ord, udarbejde en grafisk model af tekstens opbygning osv. De mange forskellige læseforståelsesstrategier kan inddeles i fire hovedkategorier:

1. Hukommelsesstrategier (overfladisk strategi)

Bruges til at repetere eller gentage information ved fx at

- læse udvalgte afsnit igen
- skrive nøgleord, definitioner eller sætninger af
- strege under
- skrive resumé eller referat

2. Overvågningsstrategier (dyb strategi)

Bruger eleven til at tjekke eller overvåge sin egen forståelse under læsningen ved fx at

- aktivere sin forhåndsviden
- bevidstgøre sig om læseformål
- spørge sig selv: forstår jeg?
- nedskrive og forklare ord, som ikke forstås
- skabe overblik over teksten

3. Organiseringsstrategier (dyb strategi)

Bruges til at skabe overblik over teksten ved at gruppere eller ordne information i forskellige forståelsesmodeller, fx

- procesnotater
- handlingsbro, fortællingsansigt, tidslinje
- trædiagram, tankekort
- to-kolonne-notater, skemaer, diagrammer
- begrebskort
- årsag-følgekort

4. Elaboreringsstrategier (dyb strategi)

Benyttes for at gøre teksten mere meningsfuld ved at den nye information bliver bearbejdet og uddybet, fx ved at

- drage sammenligninger (fx venn-diagram)
- give eksempler
- inddrage personlige erfaringer
- skrive logbog
- undervise andre
- skifte genre

De tre sidstnævnte strategier antages at føre til en dybere forståelse af teksten, mens hukommelsesstrategien blot mere overfladisk støtter hukommelsen.

Det er overbevisende dokumenteret, at dybe strategier spiller en væsentlig rolle, når det gælder om at forstå en tekst, og at det er muligt at forbedre dårlige læseseres læsestrategier gennem undervisning (Bråten 2007).

Det er vores hensigt, at eleven gennem hele skoleforløbet præsenteres for et bredt udsnit af læseforståelsesstrategier, således at han/hun i 9. klasse selv kan vælge blandt strategierne til FØR, UNDER og EFTER læsningen. Desuden er det vigtigt at følge før, under, efter princippet. Førfasen skal fylde omkring 40 %, underfasen 50% og efterfasen skal fylde 10 %.

Læseforståelsesstrategier ved skønlitterære tekster

Der er rigtig mange måder at arbejde med læsning både **før, under og efter** den egentlige læsning finder sted. Det er en god idé at bruge varierede værktøjer i dette arbejde. Herunder finder du forslag til modeller og metoder, du kan anvende ved skønlitterære tekster.

Før læsning af skønlitterær tekst	
Genrekendskab/ teksttypekendskab	Hvis genren er kendt af eleverne, så tal om genrekendetegnene, før læsningen begynder. Kendte og forventelige strukturer hjælper på læseforståelsen.
Forfatterkendskab	Måske har én eller flere af eleverne læst andet af samme forfatter – lad dem fortælle.
Emnekendskab	Fælles samtale om det emne, som teksten behandler.
Periodekendskab	Fælles samtale om den tid, teksten er skrevet i – eller om den tid, handlingen finder sted på.
Titlens betydning	Lad eleverne komme med forudsigelser ud fra tekstens titel, forside, måske kapiteloverskrifter eller billedjagt. Gennemføres evt. som hurtigskrivning.
Svære ord	Hvis teksten indeholder svære ord eller begreber, så gennemgå dem med klassen, før eleverne skal læse teksten.
Ordkendskabskort	Svære, centrale ord og begreber behandles grundigt på denne måde.
Stil deres nysgerrighed	Hvis det er meningen, at eleverne skal løse opgaver efter at have læst teksten, så lad dem se opgaverne, før de går i gang med at læse teksten. Det er altid en fordel at kende læseformålet.
VØL modellen	Modellen er velegnet til at tydeliggøre, hvad eleverne lærer af at læse teksten.
Tip en tekst	Læreren laver på forhånd en tipskupon med sande og falske udsagn fra teksten, der skal læses. Eleverne gætter og retter til under læsning – eller samlet gennemgang efter endt læsning.
Læseformål	Hvad er formålet med at læse teksten? Skal der læses for at gøre/ at lære / at opleve? Det er vigtigt at afklare læseformålet, da tekster læses forskelligt alt efter mål.
Lærers oplæsning	Ind imellem kan det give en god, fælles forforståelse og sikre en god begyndelse for alle, hvis læreren læser den første bid af teksten højt.

Under læsning af skønlitterær tekst	
FARAO læsning	Eleverne læser i grupper. Hvert medlem i gruppen har en opgave. Bruges normalt til faglig læsning, men den kan sagtens bruges til skønlitteratur også.
Rollelæsning	Metoden sikrer, at alle forstår hvert afsnit, før der læses videre. Mest relevant ved tekster, der er sprogligt svære for eleverne. Der er 4 roller - en oplæser, en referent, en overskriftmester og en sammenhængsmester. Oplæseren læser første afsnit. Referenten giver et referat af det vigtigste indhold. Overskriftmesteren finder en dækkende overskrift, som alle skriver ned, sammenhængsmesteren forklarer sammenhængen med det forudgående eller prøver at forudsige, hvad der følger. Rollerne skifter mellem eleverne og næste afsnit læses.
Meddigtning	Denne metode kan bruges på rigtig mange måder! Læseren tvinges til at forholde sig aktivt til det læste. Eleven må ikke lave om på noget af det læste, men må gerne finde på noget nyt. Skal danne sig sin egen idé om, hvad der sker nu.
Moddigtning	Eleven skal lave om på noget af det læste. Hvad nu hvis...
Skyg en person	Eleven noterer, hver gang der kommer oplysninger om en bestemt person i teksten.
Citatmosaik	Bruges til at lave en personbeskrivelse på en lidt anderledes måde. Personen tegnes på et stykke papir, og rundt om personen placeres talebobler med citater af personen. Citaterne skal sige noget om, hvordan personen er.
Logskrivning	Elevens egne tanker om det læste noteres ned undervejs.
Lav overskrifter til kapitlerne	God øvelse til at vise læseforståelse, hvis ikke kapitlerne har navne i forvejen. Kan også bruges til faglige tekster, hvor hvert afsnit eksempelvis gives en overskrift.
Synsvinkelskift	I tekster med en jeg-fortæller er denne metode måske mest oplagt. Rigtig god til at vise forskelle på personers væremåder - og så selvfølgelig til at sætte fokus på det litteraturpædagogiske begreb synsvinkel!
Børn/voksne	Lad eleverne lave teksten om. Hvis hovedpersonerne er børn, så lav dem om til voksne, men behold samme motiv og tema. Rigtig god øvelse til at sætte fokus på netop det, der ikke ændrer sig - motiv og tema!
Stikord	Find stikord i teksten, der efterfølgende kan bruges til at huske indholdet.
Biodigt	Anderledes måde at lave en personbeskrivelse på. Linje 1: Fornavn, linje 2: Tre tillægsord om personen, linje 3: Slægtsforhold 3 eksempler, linje 4: elsker/holder af/kan lide, linje 5: Føler... tre eksempler, linje 6: Trænger til... tre eksempler, linje 7: Frygter... tre eksempler, linje 8: Giver... tre eksempler, linje 9: Ønsker... tre eksempler, linje 10: Efternavn

Aktantmodel	Strukturalistisk tilgang til for eksempel et eventyr. Giver - objekt - modtager, hjælper - subjekt - modstander.
	Under læsning af skønlitterær tekst, fortsat
Hvem er du? kort	Bruges til personbeskrivelser. Fokus på indre personkarakteristik.
Dobbeltnotat	En kolonne, hvor eleverne skriver ned, hvad der sker på linjerne, en kolonne, hvor eleverne skriver ned, hvad der sker mellem linjerne - og en kolonne, hvor de skriver ned, hvad de synes om det. Tvinger læseren til at nærlæse. Skal kun laves over korte tekststykker.
Mindmap	Bruges til at strukturere indholdet i beskrivende, faglitterære tekster, for eksempel taksonomier.
Spændingskurve	Fokus på komposition.
Sæt manglende oplysninger ind i teksten	Øger opmærksomheden på alt det, der står mellem linjerne. Kan også bruges i matematik!
Tidslinje	Bruges til at strukturere begivenheder i berettende tekster.
Kolonnenotat	Bruges til at strukturere begivenheder i berettende tekster.

Efter læsning af skønlitterær tekst	
Resumé	Kort gengivelse af en tekst med egne ord i selvvalgt rækkefølge.
Referat	Lidt længere gengivelse af en tekst, med tekstens egne ord og i tekstens rækkefølge.
Opsummering	Meget kort sammenfatning af det væsentligste indhold i en tekst.
Berettermodel	God til at gennemskue opbygningen/kompositionen i en film eller en fortællende tekst, som for eksempel noveller. Anslag, præsentation, uddybning, point of no return, konfliktoptrapning, klimaks/konfliktløsning, udtoning.
Fortælleansigter	Analyseværktøj i de mindre klasser, fokus på tid og sted (det ene øje), hovedpersoner (det andet øje), problem (næsen), hændelser (munden).
Fortællingskort	Analyseværktøj for lidt større elever. Personer, tid, sted, problemet, målet, handlingen, udbyttet.
Eventyrbro	Kompositionsværktøj i de små klasser - velegnet til eventyr.
Aktantmodel	Strukturalistisk tilgang til for eksempel et eventyr. Giver - objekt - modtager, hjælper - subjekt - modstander.

Efter læsning af skønlitterær tekst	
Kontraktmodel	Komposition i fortællinger, som for eksempel eventyr: Kontrakt, kontraktbrud, uderummet, bodsvandring med skadesgenoprettelse, prøvebeståelse, selvovervindelse, genetablering af kontrakt.
Procesnotat	Til tekststykker i matematik. En måde at identificere de vigtige oplysninger i en opgavetekst.
Tekstproblemløsning	Bruges til at gennemskue struktur i diskuterende, faglitterære tekster, men kan også bruges i berettende tekster, som et problematiserende værktøj.
5 spørgsmål	Læs teksten, find 5 spørgsmål, som du synes, det er vigtigt at få svar på, sådan at du synes, at du har forstået teksten fuldt ud, formuler de 5 ting som spørgsmål, diskuter de forskellige foreslåede spørgsmål med en eller flere kammerater - svar på spørgsmålene.
Spørgsmål til teksten	Led og find: Svaret finder vi et bestemt sted i teksten (på linjerne) Led og tænk: Svaret finder vi flere steder i teksten (mellem linjerne) Tænk: Svaret findes ikke direkte i teksten, der findes ikke et bestemt svar. Vi må reflektere, bruge vores viden om verden og om andre temaer (ud over linjerne).
Det litterære klatretræ	De yderste blade: (de mest enkle elementer): Tid, sted, personer, miljø (på linjerne) Træets grene: Motiv, personskildringer, miljøbeskrivelser, indre monologer (på og mellem linjerne) Træets stamme: Tema, genrekendskab, synsvinkel, komposition (bag om linjerne - tolkende læsning) Træets rodnet: Tema, budskab, litterære principper og traditioner - tolkende, reflekterende, perspektiverende.
Find et vigtigt sted...	Tvinger læseren til at indtage en aktiv læseindstilling.
Dramatisering	Velegnet til at gå i dybden med ethvert tekststykke.
Tableau	Velegnet til at gå i dybden med ethvert tekststykke
Lav tegneserie	Værktøj til at gennemskue kompositionen i en tekst.
Omskriv til en anden genre	Velegnet til sproglig og stilistisk opmærksomhed - og genrekendskab!
Den varme stol	Godt værktøj til at komme helt til bunds i en personkarakteristik. En elev "er" en person fra teksten, resten stiller spørgsmål.
Paneldiskussion	Som ovenfor, men med mulighed for at få flere elever involveret - kan for eksempel også bruges til at lade eleverne være personer fra flere forskellige tekster - eller måske fra flere forskellige perioder.

Læseforståelsesstrategier ved faglitterære tekster

Der er rigtig mange måder at arbejde med læsning både **før, under og efter** den egentlige læsning finder sted. Det er en god idé at bruge varierede værktøjer i dette arbejde. Herunder finder du forslag til modeller og metoder, du kan anvende ved faglitterære tekster.

	Før læsning af faglitterær tekst
Genrekendskab/ teksttypekendskab	Hvis teksttypen er kendt af eleverne, så tal om kendetegnene, før læsningen begynder. Kendte og forventelige strukturer hjælper på læseforståelsen.
Emnekendskab	Fælles samtale om det emne, som teksten behandler.
Overskriftens betydning	Lad eleverne komme med forudsigelser ud fra overskriften, forside, måske afsnit eller billedjagt. Gennemføres evt. som hurtigskrivning omkring emnerne.
Svære ord	Hvis teksten indeholder svære ord eller begreber, så gennemgå dem med klassen, før eleverne skal læse teksten.
Ordkendskabskort	Svære, centrale ord og begreber behandles grundigt på denne måde.
Stil deres nysgerrighed	Hvis det er meningen, at eleverne skal løse opgaver efter at have læst teksten, så lad dem se opgaverne, før de går i gang med at læse teksten. Det er altid en fordel at kende læseformålet.
VØL modellen	Modellen er velegnet til at tydeliggøre, hvad eleverne lærer af at læse teksten.
Tip en tekst	Læreren laver på forhånd en tipskupon med sande og falske udsagn fra teksten, der skal læses. Eleverne gætter og retter til under læsning – eller samlet gennemgang efter endt læsning.
Læseformål	Hvad er formålet med at læse teksten? Skal der læses for at gøre/ at lære / at opleve? Det er vigtigt at afklare læseformålet, da tekster læses forskelligt alt efter mål.
Lærers oplæsning	Ind imellem kan det give en god, fælles forforståelse og sikre en god begyndelse for alle, hvis læreren læser den første bid af teksten højt.

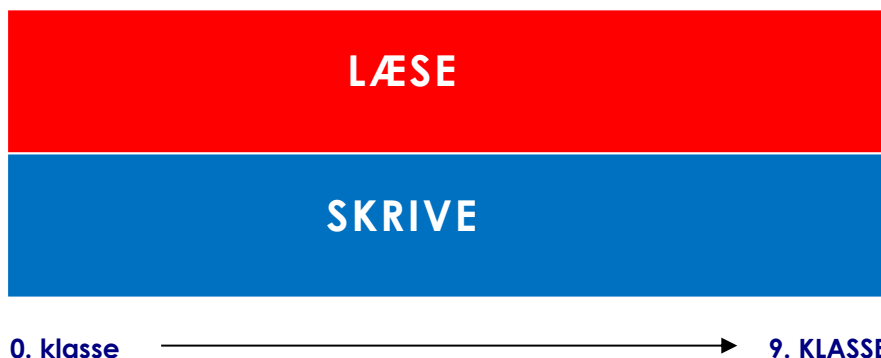
Under læsning af faglitterær tekst	
FARAO læsning	Eleverne læser i grupper. Hvert medlem i gruppen har en opgave. Bruges normalt til faglig læsning.
Rollelæsning	Metoden sikrer, at alle forstår hvert afsnit, før der læses videre. Mest relevant ved tekster, der er sprogligt svære for eleverne. Der er 4 roller - en oplæser, en referent, en overskriftmester og en sammenhængsmester. Oplæseren læser første afsnit. Referenten giver et referat af det vigtigste indhold. Overskriftmesteren finder en dækkende overskrift, som alle skriver ned, sammenhængsmesteren forklarer sammenhængen med det forudgående eller prøver at forudsige, hvad der følger. Rollerne skifter mellem eleverne og næste afsnit læses.
Logskrivning	Elevens egne tanker om det læste noteres ned undervejs.
Lav overskrifter til afsnittene	God øvelse til at vise læseforståelse, hvis ikke afsnittene har navne i forvejen, hvert afsnit eksempelvis gives en overskrift.
Stikord	Find stikord i teksten, der efterfølgende kan bruges til at huske indholdet.
Dobbelnotat	En kolonne bruges til nøgleord, en kolonne bruges til forklaring af ordet.
Årsag-følge kort	Bruges til at gennemskue led i forklarende, faglitterære tekster. Især i biologi, hvor man skriver vigtige elementer i en årsag-følgehandling.
Kompositionsdiagram	Bruges til at strukturere indholdet i beskrivende, faglitterære tekster, for eksempel taksonomier.
Mindmap	Bruges til at strukturere indholdet i beskrivende, faglitterære tekster, for eksempel taksonomier.
Sæt manglende oplysninger ind i teksten	Øger opmærksomheden på alt det, der står mellem linjerne. Kan også bruges i matematik!
Styrkenotat	Bruges til at gruppere oplysninger fra en faglig tekst.
Procesnotater	Bruges især til matematik for at tydeliggøre processen i en sproglig opgave.
Tidslinje	Bruges til at strukturere begivenheder i berettende tekster.
Kolonnenotat	Bruges til at strukturere begivenheder i berettende tekster.

Efter læsning af faglitterær tekst	
Resumé	Kort gengivelse af en tekst med egne ord i selvvalgt rækkefølge.
Referat	Lidt længere gengivelse af en tekst, med tekstens egne ord og i tekstens rækkefølge.
Opsummering	Meget kort sammenfatning af det væsentligste indhold i en tekst.
Procesnotat	Til tekststykker i matematik
Venn diagram	Bruges til sammenligninger i for eksempel diskuterende, faglitterære tekster.
Tekstproblemløsning	Bruges til at gennemskue struktur i diskuterende, faglitterære tekster, men kan også bruges i berettende tekster, som et problematiserende værktøj.
5 spørgsmål	Læse teksten, find 5 spørgsmål, som du synes, det er vigtigt at få svar på, sådan at du synes, at du har forstået teksten fuldt ud, formuler de 5 ting som spørgsmål, diskuter de forskellige foreslåede spørgsmål med en eller flere kammerater - svar på spørgsmålene.
Spørgsmål til teksten	Led og find: Svaret finder vi et bestemt sted i teksten (på linjerne) Led og tænk: Svaret finder vi flere steder i teksten (mellem linjerne) Tænk: Svaret findes ikke direkte i teksten, der findes ikke et bestemt svar. Vi må reflektere, bruge vores viden om verden og om andre temaer (ud over linjerne).
Find et vigtigt sted...	Tvinger læseren til at indtage en aktiv læseindstilling.
undervise andre	Får eleven til at elaborere sin viden
Omskriv til en anden genre	Velegnet til sproglig og stilistisk opmærksomhed - og genrekendskab!
Paneldiskussion	Som ovenfor, men med mulighed for at få flere elever involveret - kan for eksempel også bruges til at lade eleverne være personer fra flere forskellige tekster - eller måske fra flere forskellige perioder.
Skriv en faglig tekst	Får eleven til at tænke over, hvad er vigtige elementer i en faglig tekst.

Skrivning (fremstilling)

Læsning og skrivning er indbyrdes afhængige

På Tune Skole betragter vi læsning og skrivning som ligeværdige elementer i den samlede læseudvikling. De understøtter hinanden, og begge dele skal udvikles løbende og igennem et helt skoleliv.

Undervisning i faglig skrivning, skønlitterær skrivning og skrivning i danskfagets skriftlige genrer

Ifølge Fælles mål skal vi undervise eleverne i både faglig og skønlitterær skrivning. Eleverne skal også have solidt kendskab til de genrer, som de skal til dansk afgangsprøve i. Eleverne bliver bedre til at forstå de tekster, som de læser, når de selv skriver i de genrer, som teksterne tilhører, fortæller forskningen. Derudover fortæller forskningen også, at der ligger en høj grad af læring i, at eleverne giver hinanden feedback eller modtager lærerfeedback på deres tekster. At skrive godt kræver god fag- og tekstkundskab, viden om krav til tekster og genrer, kendskab til skriveprocessen og anvendelse af dens forskellige faser. Desuden kræver god skrivning, at man reflekterer over sin egen skrivemåde.

Læsning, skrivning og mundtlighed er parallelle processer, der udvikles i en sammenhængende progression. Arbejdet med kompetenceområderne læsning og fremstilling i dansk skal understøtte arbejdet med faglig læsning og fremstilling i de øvrige fag.

I dansk arbejdes med begrebet tekst. Tekst omfatter i denne sammenhæng både mono- og multimodale tekster, der er produceret både i skrift, tale, billede og lyd, fx film, hjemmesider, artikler, taler, fotos osv.

Der arbejdes med gensidigt supplerende måder at undersøge, forstå og anvende sproget på ved at læse, skrive, tale, lytte, producere multimodale tekster, undersøge og fortolke litteratur og andre æstetiske tekster samt ved at kommunikere med krop, stemme og sprog.

<https://www.emu.dk/omraade/gsk-laerer/ffm/dansk>

Faglig skrivning

Faglig skrivning kan forstås på to måder:

For det første som en metode til at lære et fag med, en måde at blive klogere på, altså en måde at tænke og organisere læreprocesserne i et undervisningsfag. For det andet som en skrivepraksis, som tjener til at meddele et eller andet. Det kan være alt fra arbejdssedler, ordrer og skilte til notater, breve, rapporter og lignende. Den faglige skrivnings to elementer består altså i:

Skrivning for at forstå

Skrivning for at blive forstået

Denne opfattelse kan gøre skrivningen til et godt og aktivt redskab for lærere og elever i al undervisning gennem hele skoleforløbet. For at kunne læse en fagtekst med god forståelse, må man kende de træk, der hører til den enkelte teksttype. Eleverne bliver ekstra opmærksomme på teksternes kendetegn ved undervisning i skrivning af fagtekster. Elevers faglige læsning kvalificeres også ved undervisning i faglig skrivning. Man kan skrive sideløbende med, at man læser, og forholde sig bevidst til sin måde at skrive på. Man lærer også fagsprog ved at omformulere, hvad man har hørt og læst, og ved at samarbejde med og få kritisk respons fra elever og lærere.

Praksis for faglig skrivning på Tune Skole

På Tune skole arbejder vi med:

At skrive små faglige tekster om tekster, som man arbejder med i undervisningen.

Herudover at arbejde multimodalt. Dvs. at omforme en tekst til en digital genre såsom lyd, billede, tekst, tabel/skema.

Særligt for indskolingene arbejder vi med opdagende skrivning ved at lade eleverne opdage skriftens lydprincip gennem eksperimenterende skrivning. "Opdagende skrivning – vej ind i læsningen" af Sara Hannibal, Klara Korsgaard og Monique Vitger.

At skrive i de skønlitterære genrer og genrerne i danskfaget

Det er vigtigt at undervise eleverne i de fiktive genrer, for at blive bedre til selv at formulere en fiktionstekst, men også at forstå de teknikker, som forfatteren anvender, og som tilhører genren. Derudover er det nødvendigt på mellemtrinnet og i udskolingene, at eleverne arbejder med at forstå og skrive i de genrer, som de skal kunne skrive i til Folkeskolens skriftlige dansk prøve Skriftlig Fremstilling.

Praksis for skønlitterær skrivning og skrivning i genrerne i danskfaget på Tune Skole

På Tune Skole har vi lige nu adgang til www.dansk.gyldendal.dk og www.ny.dansk.alinea.dk. Begge portaler er gennemarbejdede læringsportaler. På den ene kan man arbejde med skønlitterær skrivning og på den anden, kan man arbejde med de skriftlige genrer i danskfaget. Lige så vigtigt, det er som at undervise i faglig skrivning, er det vigtigt at undervise i skønlitterær skrivning. Eleverne skal lære at bygge en tekst op med idefasen, struktureringsfasen samt skrivefasen.

Tune skole abonnerer på www.ny.dansk.alinea.dk til alle klassetrin. Det er et digitalt læremiddel til genreskrivning og indfører eleverne i forskellige genrer og hjælper dem gennem skriveprocessen fra idé til færdig tekst. Materialet er inspireret af den australske genrepædagogik og dækker skriveprocesser i alle teksttyper: fortællende, berettende, informerende, instruerende, argumenterende og refererende.

Funktionel grammatik

Hertil knytter sig den funktionelle grammatik, der tager udgangspunkt i, hvordan sproget bruges i praksis. Grammatikken har den fordel, at den ikke bygger på arbejdet med sætninger, men derimod med hele tekster. Eleverne lærer at få et overblik over, hvorfor en tekst ser ud, som den gør, hvad den består af, og hvad hensigten er med den, altså hvilken genre den tilhører. De lærer, hvordan de selv kan producere tekster til forskellige formål, mundtligt og skriftligt, og de lærer at forholde sig kritisk til de tekster, de møder både i skolen og i hverdagen.

Eleverne lærer en lang række grammatiske termer. I stedet for at lære om verber lærer de mindst børn at skelne mellem 'sige-processer', 'tænkeprocesser' og 'handleprocesser' og at genkende dem og finde deres funktion i deres egne tekster. I stedet for at arbejde med ordklasser lærer eleverne om 'deltagerne' i deres tekster, hvordan de med dem blandt andet kan udtrykke forholdet til den, de skriver til. Grammatikundervisning bliver herigennem meningsfuld både for lærere og elever. Desuden er det langt lettere at se, hvordan elevernes opgaver udvikler sig ved brug af sætningskemaet. Det giver en mere meningsfyldt form for evaluering samt tilbagemelding til eleven.

Skriftsproglige vanskeligheder

Eleverne testes i forhold til national, kommunal og lokal testplan i klasserne. De elever, læreren er bekymret for, eller som har vanskeligheder med gruppeprøven, bliver testet af ressourcekoordinator for at afdække deres vanskeligheder. Ved læsevanskeligheder hos eleven afdækkes elevens vanskeligheder yderligere med en omfattende prøve, der også tester elevens stavefærdigheder samt kognitive færdigheder, for at afdække om der er tale om dysleksi.

Procedure for afdækning af ordblindhed.

På Tune skole anvender vi Ordblinderisikotesten, der første gang bruges i slutningen af 0. klasse. Inden da har der været en holdindsats med Udvidet dialogisk læsning i samarbejde

mellem 0. klassesteamet og læsevejleder. Elever, der i Rambølls sprogvurdering har brug for en særlig indsats kommer på et hold, hvor der dels arbejdes med at styrke sproget gennem dialogisk læsning og dels arbejdes med bogstavkendskab, rim og ræmser, stavelser mm.

Ordblinderisikotestens anden del anvendes i midten af 1. klasse før jul. Elever, der viser tegn på at være i risiko for ordblindhed tilbydes enten Læseløft eller anden individuel undervisning, der skal styrke deres læsefærdigheder. I slutningen af 1. klasse testes med sidste og tredje del af Ordblinderisikotesten. Elever, der fortsat er i risikogruppen vil kunne fortsætte med læseløft i 2. klasse.

Læse- og skriveteknologi (AppWriter) introduceres til alle elever i 2. klasse.

I april måned 2. klasse screenes alle elever med DVO nonordstest, og elever i risikogruppen testes individuelt. Elever i risiko tilbydes VAKS/Ord fra starten af 3. klasse.

I januar 3. klasse screenes alle igen med DVO nonordstest og der følges op med individuel test, således at der i perioden marts – juni kan vurderes, hvilke elever, der bør testes med den elektroniske Ordblindetest.

Derefter besluttet det i ressourcecenteret, om eleven skal tilbydes timer, der kan ligge som et læsekursus for den enkelte elev eller som integrerende timer, hvor eleven får tilbudt kursus. Det er hensigtsmæssigt at starte med at give eleven en grundlæggende undervisning i kompensatorisk it, uden for klassen. Desuden tilbydes dyslektiske elever VAKS-programmet med start i 3. klasse. Pt. er vi ved at overveje materialet Ord 1-5.

Holddannelse med ekstra ressource

På Tune skole er det overordnede mål at yde en tidlig indsats i de yngste klasser med henblik på at inkludere elever i faglige udfordringer i almenundervisningen.

Vi følger alle elevers skriftsproglige udvikling fra børnehaveklassen, og vi giver elever, som har behov læseløft i 1. klasse. Vi tester på alle klassetrin for at følge alle elevernes læse- og skriveudvikling, hvilket er med til at opfange elever i læse- og skrivevanskeligheder. Ser vi ingen faglig udvikling, indstilles eleven til IC i samarbejde med klasselærer og forældre.

Det er lærerne, der indstiller til ressourcecenteret på Tune skole. Der laves holddelingsplaner 4 gange om året, hvor det er muligt at indstille elever til et forløb. Elever med bekymrende læseudvikling bliver drøftet ved de årlige læsekonferencer på årgangene.

Ressourcekoordinatoren lægger skemaerne ud til gennemlæsning. For alle elever udfyldes skema vedrørende kompetencer, mål samt materialer og aktiviteter.

I ressourcecenteret er målet desuden at lave en intensiv indsats omkring den enkelte elevs specifikke vanskeligheder, således at eleven bliver i stand til at have fokus på koncentrationsevne omkring indlæring. Ved siden af de forskellige støttemuligheder, arbejdes der målrettet med inkluderende undervisning i klassen, så alle elever får en følelse af at tilhøre klassen med de vanskeligheder og ressourcer, eleven har.

I holddannelsesforløb og supplerende undervisning skal der - med assistance af vejleder, arbejdes med:

- Læseføl 1. klasse (Før jul) – se bilag
- Læseløft 1. klasse (Efter jul)
- læseløft 2. klasse (før jul)

- Læsehest (læsekursus) med fokus på læseforståelse og 120 ord i 2. klasse (Tidsrum aftales med ressourcecenter)
- Læseforståelse 3. årg. Flydende læsning og læseforståelse (tidsrum aftales med ressourcecenter)
- 4.-6. klasse i holddannelsesforløb med fokus på ordkendskab og -tilegnelse
- Tilpassede supplerende undervisningsforløb (individuel)
- Stavekursus 4.-9.klasse
- Matematik
- VAKS
- Undervisning i læse- og skrivestøttende teknologier (LST)

Se beskrivelser under bilag.

Ordblinde elever fra 4.-9. klasse

På Tune skole findes små hold med elever med dysleksi. Formålet med dette er at beholde eleverne i nærmiljøet, at inkludere dem på den skole, hvor de har opbygget deres sociale netværk, og at undervise dem efter de principper, der virker for ordblinde elever.

Mål

Målet med OK-holdene er at:

- Bringe eleverne videre i deres læse- /staveudvikling
- Udvikle eleverne personligt og socialt
- Give eleverne forudsætninger for at gennemføre en uddannelse
- Sætte eleverne i stand til generelt at klare sig i samfundet

Den inkluderende undervisning

Undervisningen for de dyslektiske elever foregår todelt som:

- Inkluderende undervisning i klassen, hvor det kompensatoriske IT skal implementeres, så det bliver en naturlig del af elevens skolehverdag.
- Holddeling/støtteundervisning hvor elevens specielt tilrettelagte program følges sammen med speciallæreren. Dette foregår enten med eller uden IT.

Struktur

Eleven følger sit OK-hold i et vist antal lektioner. Dette kan foregå i klassen eller uden for klassen i perioder, hvor der foregår læsetræning, VAKS, ordforrådstræning, stavetræning, brug af læse- og skrivestøttende teknologi. Der laves individuelle aftaler afhængigt af elevens behov.

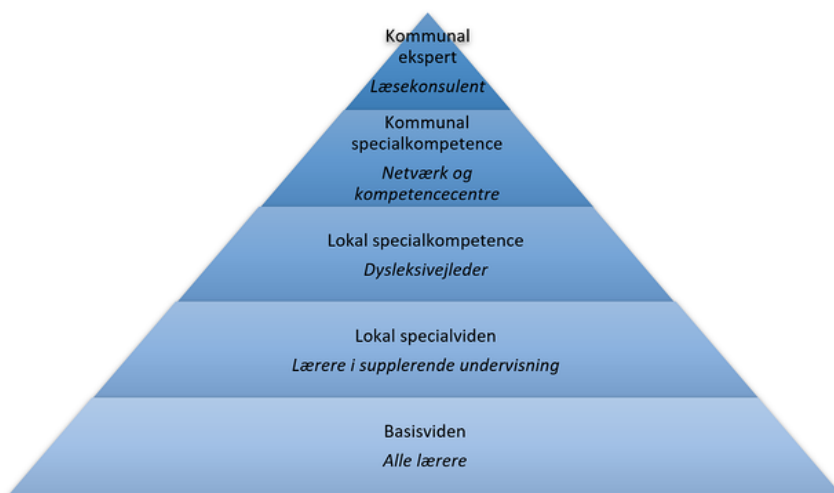
OK-læreren er knyttet til eleverne hele året og kan derfor planlægge at være i klassen med eleverne, og på skift hvis de ikke går i samme klasse. Det vil ofte være hensigtsmæssigt at tilrettelægge OK-undervisningen i forbindelse med holddeling.

IT-café

Fire gange om året arrangerer OK-underviserne en IT-café for elever med dysleksi. Formålet er dels at inspirere og videndele om ny LST og dels at styrke relationerne mellem ordblinde elever, så der skabes en bedre forståelse af dysleksi og de personlige udfordringer, der kan opstå. På sigt er det planen også at bruge elever som rollemodeller og undervisere af yngre elever, der lige er blevet konstateret ordblinde.

Dysleksivenlig skole

Tune skole bestræber sig på at være en dysleksivenlig skole ved at følge denne model:

Inkluderende indsats i forhold til ordblinde elever bør omfatte følgende:

1) Alle papirer scannes og arkiveres på elevintra/Meebook eller tilsvarende inden timens begyndelse.

Dette giver elever med dyslexi reel mulighed for at læse og skrive med deres kompenserende it. Uden indscannede materialer har de ikke denne mulighed, og vi kan som lærere ikke forvente, at eleverne benytter deres it

2) Alle klassens bøger kan som udgangspunkt findes på Nota eller Materialebasen.

Hvis ikke de findes der, kan man evt. finde en alternativ bog, selv scanne bogen ind, eller give eleven bogen i god tid, så han/hun selv kan scanne.

3) Elever med dyslexi har altid mulighed for at benytte it i timerne og ved alle prøver (+ ekstra tid)

Hvis vi som lærere ikke giver eleverne mulighed for at benytte it - og husker dem på det - så giver vi dem reelt ringere muligheder for at udvikle sig fagligt.

4) Vi har fokus på elevernes udfordringer – så de får støtte, hvor der er brug for det.

Dyslexi er en specifik funktionsnedsættelse. Vi må som lærere kende nok til dyslexi til at kunne støtte eleverne netop der, hvor de har deres primære vanskeligheder.

5) Vi har fokus på elevernes styrker – så forventningerne er høje, hvor de kan honoreres.

Netop fordi funktionsnedsættelsen er specifik, så skal vi huske stadig at have høje forventninger på alle de andre områder. Med den rette støtte og stilladsering kan elever med dyslexi præstere på samme niveau som elever uden.

6) Vi lader eleverne slippe for at læse højt i klassen – med mindre de selv ønsker det.

Rigtig mange mennesker med dyslexi fortæller, at de værste de vidste i skolen, det var at læse højt i klassen. Og da eleverne faktisk ikke lærer ret meget af at gøre det, så lad dem slippe.

Læsevejledernes rolle

Hvem er vi

Tune Skole vægter en høj kvalitet i læsevejledning, og derfor er vi uddannede læsevejledere. Vi er specialiseret i følgende afdelinger:

- 0.-4. klasse: Marianne Olsen Lange
- 5.-9. klasse: Anna Lank Jensen

Opgaver

Vores overordnede opgave er at rådgive og vejlede kolleger og ledelse om læsning og skrivning i alle fag. Vores opgaver dækker bl.a.:

- Indkalde årgangsteam til en årlig læsekonference
- Løbende individuel vejledning
- Små faglige input/oplæg ved diverse kollegiale møder
- Testansvarlig og prøvetager for kommunale test
- Medpraktiker i undervisningen, både hos dansk- og faglærere

Derudover holder vi os løbende ajour med nyeste forskning inden for læsning og skrivning, bl.a. er vi med i Greve kommunes læsevejledernetværk, hvor vi ud over at vidensdele også deltager i en hel del videreuddannelse udarbejdet af kommunens læsekonsulent. Hvert år deltager vi i "Når koden er knækket" konferencen, som er en vigtig del af vores videreuddannelse, da det er her vi kan hente inspiration og viden om nyeste forskning.

PLC (Pædagogisk Lærings Center), biblioteksdelen¹

På Tune skole har skolebiblioteket en stor rolle i forhold til at inspirere og motivere børnenes læselyst. Derfor indgår læsevejledere i et samarbejde med skolebiblioteket for at opnå bedste muligheder for eleverne i at få tilgang til gode bøger samt at blive positivt påvirket til at få indsigt i både fag – og skønlitteratur. Dette gøres ved hjælp af forskellige tilbud på Lunden og Højen.

Hvad tilbyder Lunden:

1. Individuel vejledning af bogvalg i forhold til deres læsekompetence.
2. Bøgerne er lixet.
3. Tidssvarende udvalg af både skøn- og faglitteratur, og eleverne inddrages i indkøb.
4. Tradition første skoledag introduceres 0. klasses og 1. klasses forældre til biblioteket.
5. Forældre får lov at låne faglitteratur om børn og børneopdragelse etc.
6. Folder: Læsning i skolestarten udleveres.
7. Assisterer og vejleder lærere til emnekasser, lærere samler selv.
8. Vejleder til læsekasser der kommer ud til Top15 i klasserne.
9. Udstillinger for lærerne af nyindkøbte bøger, musik etc.
10. Udstillinger for eleverne.

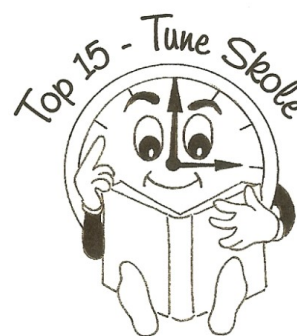
Hvad tilbyder Højen:

¹ PLC indlægget revideres inden skoleåret 2018/19

1. Igangsætning af læsning, fx med læsekonkurrencer.
2. Arrangerer forskellige læseevents (fx Forfatterbesøg).
3. Samarbejde med de enkelte lærere og elever ifm. Projekt opgaver.
4. Samarbejde med folkebiblioteket (fx i forbindelse med projekt opgaven).
5. Tilbyder biblioteksspil ifm. Bibliotekskundskab.
6. Støtter eleverne i deres valg af frilæsning.
7. Tilbyder udlån af to Sony E-bogslæsere, hvor der med tiden vil være adskillige bøger at vælge imellem.
8. Tilbyder bibliotekskurser til 4. klasserne, så overgangen lettes.

Den daglige træning - Top15

Fra 0.-9. klasse har vi hver morgen Top15. Børnene læser i alle fag, undtagen i sløjd, idræt og svømning, og det er op til den enkelte lærer at tilrettelægge de 15 minutter, således at det dels passer ind på årgangen og dels i det fag, som bliver berørt. Det kan f.eks. være oplæsning i børnehaveklassen, frilæsning i dansk, problemregning i matematik, faglig emnerelateret læsning i tema osv.

Det vigtige samarbejde med forældrene

Skal barnet have de bedste muligheder for at udvikle sine læse- og skrivefærdigheder, er samarbejdet med forældrene igennem hele skoleforløbet essentielt. Forældrenes rolle og opbakning i samarbejdet omkring barnets læseudvikling er bl.a. af stor betydning for udvikling af ordforråd, læsehastighed, afkodningsfærdigheder og læseforståelse.

På Tune skole forventer vi, at forældre støtter op om og involverer sig i læseundervisningen ved at

- Læsetræne med barnet i minimum 15 minutter dagligt i begynderundervisningen
- Støtte og opmuntre barnet til den fortsatte 15 minutters daglige læsning på mellemtrin og overbygning
- Læse historier højt for barnet eller sørge for muligheden for at lyttelæse.
- Gå på biblioteket sammen.
- Sørge for at støtte op om læsning og lektier i alle fag.

Oversigt over kommunale og nationale læsetest

	Kommunale læsetest	Lokale læsetest	Staveprøve	Nationale test
0. klasse	Sprogvurdering (Rambøll) september	Ordblinderisikotest slut		

	og marts	0. klasse		
1. klasse	Ordlæseprøve 1 (forår)	Ordblinderisikotest midt 1. klasse Tekstlæseprøve 1 (forår) Ordblinderisikotest slut 1. klasse	STP 1 (forår)	
2. klasse	Sætningslæseprøve 1 (forår) Nonordstest (april) + individuel opfølgning		STP 2 (forår)	frivillig efterår obligatorisk forår
3. klasse	Nonordstest (jan) + individuel opfølgning Sætningslæseprøve 2 (forår)		STP 2 (forår)	frivillig efterår (2. klasse)
4. klasse			STP 3 (efterår)	frivillig efterår obligatorisk forår
5. klasse	Tekstlæseprøve 6 (forår)		STP 3 (efterår)	frivillig efterår (4. klasse)
6. klasse			STP 3 (efterår)	frivillig efterår obligatorisk forår
7. klasse	Tekstlæseprøve 8 (efterår)		STP 4 (efterår)	frivillig efterår (6. klasse)
8. klasse			STP 4 (efterår)	frivillig efterår obligatorisk forår
9. Klasse			STP 4	frivillig efterår (8. klasse) FSA

Handleplaner for læsning fra 0.-9. klasse

På Tune Skole er vi delt op i tre afdelinger:

1. Indskolingen (0.-3. klasse)
2. Mellemtrin (4.-6. klasse)
3. Overbygning (7.-9. klasse)

På de følgende sider vil man for hvert klassetrin kunne finde følgende oplysninger i forhold til læsning:

- Formål
- Faste tiltag
- Mål – udvalgte trinmål
- Aktiviteter
- Anbefalelsesværdige undervisningsforløb
- Læsekursus
- Evaluering
- Typiske kendetegn for en læser på klassetrinet

Læsning i indskoling

Det er i indskoling, at eleverne skal lære at læse. Her lægges fundamentet for resten af skoletidens læsning. Det er med andre ord altafgørende, at eleverne kommer godt i gang og at der handles hurtigt, hvis enkelte elever ikke kommer med på læsevognen.

Formål

Formålet med læse- og skrivearbejdet i indskoling er at styrke og videreudvikle elevernes sproglige færdigheder, at give eleverne mulighed for at erfare, at læsning kan give store oplevelser og ny viden, samt at stimulere elevernes læse- og skrive lyst. Eleverne skal efterhånden bruge skriften som kommunikationsmiddel.

Eleven skal ligeledes bruge sine læse- og skrivefærdigheder i alle fag, og blandt andet på denne måde hente inspiration til egen skriftlig og mundtlig formulering.

Faste tiltag

TOP15

Hver morgen starter med 15 minutters lektionsfastsat individuel læsning eller lærernes oplæsning enten i skøn- eller faglitterære tekster alt efter, hvilket fag der "rammes".

For ikke at "dræbe" læselysten anbefaler vi en vis variation henover året. Se bilag for ideer.

Lixning

I TOP15 sørger deltagende lærere for at læse med individuelt med alle elever i løbet af en uge. Her arbejdes i indskoling med "lixning"², så alle elever og lærere kender det enkelte barns læseniveau.

Makkerlæsning

Makkerlæsning er en fast integreret del af læse-/skriveundervisningen. Der planlægges forløb, hvor de ældre elever læser for de yngre – og omvendt, gennem hele indskolingsforløbet. Her kan også samarbejdes med børnehaven, så 0.-/1.klasse kan læse højt for de yngre tidligere kammerater enten af forproducerede eller egenproducerede tekster.

Læsekonference

Der afholdes læsekonferencer på alle årgange, hvor årgangsteamet³ er forpligtet til at deltage i en årlig læsekonference med læsevejlederen. På konferencen drøftes årgangens og de enkelte

² Vi anvender "Læsemåleren" af Jørgen Frost

elevers sproglige standpunkt ud fra testresultater. Desuden drøftes eventuelle læse- og skrive-tiltag, samt hvordan læsevejlederen evt. kan indgå som medpraktiker. Tidspunktet for læsekonferencen fremgår af læsevejledernes information i starten af skoleåret.

Evaluering af elever med helt særlige tiltag

Formålet, hvordan, hvornår, men hvem, på IC????????? Måske skulle denne del sammenkobles med AKT/inklusionsdelen, så der tænkes både pædagoger/støttepersoner og forældreformidlingen ind som en del også? Diskuteres i ledelsesregi.

Læsning i 0. klasse

Formål

Formålet med 0. klasse er at styrke og udvikle børnenes sproglige færdigheder samt at gøre dem sprogligt parate til den begyndende læse- og skriveindlæring. Der arbejdes med de 3 alfabeter, håndfonemer og børnestavning og eleverne opnår viden om læseretning og enkle ordlæsestrategier.

Faste tiltag

TOP15

Hver morgen starter med 15 minutters individuel læsning eller lærernes oplæsning enten i skøn- eller faglitterære tekster alt efter, hvilket fag der "rammes". Kun i idræt og svømning udelades Top15.

For ikke at "dræbe" læselysten anbefaler vi en vis variation henover året. Se bilag for ideer.

Lixning

I TOP15 sørger deltagende lærere for at læse med individuelt med alle elever i løbet af en uge. Her arbejdes i indskolingen med "lixning"⁴, så alle elever og lærere kender det enkelte barns læseniveau.

Makkerlæsning

Makkerlæsning er en fast integreret del af læse-/skriveundervisningen. Der planlægges forløb, hvor de ældre elever læser for de yngre – og omvendt, gennem hele indskolingsforløbet. Her kan også samarbejdes med børnehaven, så 0.-/1.klasse kan læse højt for de yngre tidligere kammerater enten af forproducerede eller egenproducerede tekster.

Læsekonference

³ Dog deltager pædagoger i indskolingen ikke her

⁴ Vi anvender "Læsemåleren" af Jørgen Frost,

Teamet er forpligtet til at deltage i én årlig læsekonference med læsevejlederen. På konferencen drøftes klassens og de enkelte elevers sproglige standpunkt ud fra sprogscreeninger, KTI og børnehaveklasselærernes daglige evaluering. Desuden drøftes eventuelle læsetiltag og hvordan læsevejlederen evt. kan indgå som medpraktiker.

Tidspunktet for læsekonferencen fremgår af læsevejledernes skriv i starten af skoleåret.

Specialundervisningskonference

En gang årligt indkalder specialundervisningen dansklæreren til en klassekonference. Her fremlægges klassens læsestandpunkt og eventuelle elever med læsevanskeligheder trækkes frem med henblik på en eventuel specialundervisningsindsats.

Litteratur

Det er vigtigt, at eleverne allerede i 0. klasse oplever litteraturen, som en skattekasse af fantastiske historier og fortællinger. Der er igennem oplæsningen de får denne oplevelse.

Begyndende litteraturarbejde kan indledes i 0. klasse.

Ideer til romaner/ tekster

Oftentimes vil billedbogen være et godt udgangspunkt for litteratursamtaler og litteraturarbejde.

Der oparbejdes i fællesskab en samling med litteraturforløb.

Skolens eget bibliotek har et lille udvalg af forskellige romaner, som kan bestilles på http://greveskolerweb.dantekhosting.dk/elevweb/start_frame.aspx?bib=Tune%20Skole (nyt system)

CFU Sjælland har et bredt og stort udvalg af romaner, som kan bestilles på <http://www.cfu-sj.dantekdrift.dk/libraryweb/simpel.aspx?bibID=alle>

Kanon

I 0. klasse skal eleverne også høre kanontekster. Se undervisningsministeriets oversigt på <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Bilag-1> (siden eksisterer ikke længere)

Individuel læsning og højtlesning

Dansklærerforeningen udarbejder løbende forslag til højtlesning. Deres læselister kan ses på http://www.mit.dansklf.dk/Boeger_og_undervisningsforloeb/Undervisningsforloeb/0_2_klasse/Laese_og_litteraturarbejde/Oevrige_materialer.aspx (siden eksisterer ikke længere)

Læsekursus

Alle klasser skal i løbet af skoleåret afholde et læsekursus. **Læsekurset skal fremgå af årsplanen.** Der er ikke fastsat en bestemt periode, men vi anbefaler et koncentreret forløb på ca. 4 uger.

Indhold

På 0. årgang bør læsekurset koncentrere sig om anvendelse af Stor bog – lille bog med brug af IWB som stor bog. Her kan evt. bruges bøger fra www.superbog.dk eller www.læsbøgeronline.dk
Til de elever de allerede kan læse, bruges eksempelvis Alkalær og andre lydrette materialer.

OBS: Børnehaveklassen må ikke bruge læsebogssystemet "Søren og Mette", da det er den første læsebog eleverne modtager i 1. klasse.

Evaluering

Test	Kerneområde	Ansvarlig	Tidspunkt
Sprogvurdering (Rambøll)	Bogstavkendskab, rim, fonetik mm.	Børnehaveklasselærerne tager og retter selv prøven. Bh.kl. team, talepædagog og læsevejleder afholder konference om resultaterne	Løbende fra efteråret til forår
KTI	Iagttagelse og vurdering af børnenes forudsætninger for at modtage og bearbejde skolens sproglige budskaber.	Børnehaveklasselederne	Efteråret
Ordblinderisikotest	Afdækker alvorlige afkodningsvanskeligheder	Dysleksiansvarlig læsevejleder	juni
Chips (evt.)	Vurderer barnets kognitive udviklingstrin, dvs. hvorledes barnet tænker og løser problemer og opg. på det givne tidspunkt. Det er ikke en intelligensprøve, men et værktøj til planlægning af undervisning.	Børnehaveklasseleder udvælger elever til testen i samarbejde med læsevejleder. Læsevejleder tager og retter prøven. (nu er det børnehaveklasselederen)	Efter behov, men ofte ifm. ringe resultat i prøver.

Læsning i 1. klasse

Læsning i indskoling

Det er i indskoling, at eleverne skal lære at læse. Her lægges fundamentet for resten af skoletidens læsning. Det er med andre ord altafgørende, at eleverne kommer godt i gang og at der handles hurtigt, hvis enkelte elever ikke kommer med på læsevognen.

Formål

Formålet med 1. klasse er, at børnene lærer sig alfabetisk-fonemisk læsning (syntese, at lydere sig til et ord).

Faste tiltag

TOP15

Hver morgen starter med 15 minutters individuel læsning eller lærernes oplæsning enten i skøn- eller faglitterære tekster alt efter, hvilket fag der "rammes". Kun i idræt og svømning udelades Top15.

For ikke at "dræbe" læselysten anbefaler vi en vis variation henover året. Se bilag for ideer.

Lixning

I TOP15 sørger deltagende lærere for at læse individuelt med alle elever i løbet af en uge. Her arbejdes i indskoling med "lixning"⁵, så alle elever og lærere kender det enkelte barns læseniveau.

Makkerlæsning

Makkerlæsning er en fast integreret del af læse-/skriveundervisningen. Der planlægges forløb, hvor de ældre elever læser for de yngre – og omvendt, gennem hele indskolingsforløbet. Her kan også samarbejdes med børnehaven, så 0.-/1.klasse kan læse højt for de yngre tidligere kammerater enten af forproducerede eller egenproducerede tekster.

Læsekonference

Teamet er forpligtet til at deltage i én årlig læsekonference med læsevejlederen. På konferencen drøftes klassens og de enkelte elevers læsestandpunkt, dels ud fra bogstavdiktater, OS64 og lærernes daglige evaluering. Desuden drøftes eventuelle læsetiltag og hvordan læsevejlederen evt. kan indgå som medpraktiker.

Tidspunktet for læsekonferencen fremgår af læsevejledernes skriv i starten af skoleåret.

Specialundervisningskonference

En gang årligt indkalder specialundervisningen dansklæreren til en klassekonference. Her fremlægges klassens læsestandpunkt og eventuelle elever med læsevanskeligheder trækkes frem med henblik på en eventuel specialundervisningsindsats.

⁵ Vi anvender "Læsemåleren" af Jørgen Frost,

Litteratur

Herunder finder I links til de steder, hvor I kan låne romaner, og forslag til forskellig litteratur, men vær opmærksom på at skifte mellem genrerne, så I opfylder læseplanen for 1.-2. klasse. Se <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Laeseplan-for-faget-dansk/1-forloeb-1-2-klasetrin> (eksisterer ikke mere) erstattet af

Ideer til romaner

Skolens eget bibliotek har et lille udvalg af forskellige romaner, som kan bestilles på http://greveskolerweb.dantekhosting.dk/elevweb/start_frame.aspx?bib=Tune%20Skole

CFU Sjælland har et bredt og stort udvalg af romaner, som kan bestilles på <http://www.cfu-sj.dantekdrift.dk/libraryweb/simpel.aspx?bibID=alle>

Kanon

I 1. klasse skal eleverne også høre kanontekster. Se undervisningsministeriets oversigt på <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Bilag-1>

Individuel læsning og højtlesning

Dansklærerforeningen udarbejder løbende forslag til højtlesning. Deres læselister kan ses på http://www.mit.dansklf.dk/Boeger_og_undervisningsforloeb/Undervisningsforloeb/0_2_klasse/Laese_og_litteraturarbejde/Oevrige_materialer.aspx

Læsekursus

Alle klasser skal i løbet af skoleåret afholde et læsekursus. **Læsekurset skal fremgå af årsplanen.** I 1. klasse afholdes læsekurset "Læseføl" (fra september og slut november). Kurset tilrettelægges på tværs af årgangen og specialundervisningen afsætter ressourcer til at hjælpe til i perioden.

Indhold

Se beskrivelse af "Læseføl" i bilagene.

Evaluering

Test	Kerneområde	Ansvarlig	Tidspunkt
Ordlæseprøve 1	Afkodning	Dansklærer tager selv prøven, der rettes elektronisk. Der kan søges vejledning hos læsevejleder.	Oktober og marts

Ordblinderisikotest 2. del	Afdækker alvorlige afkodningsvanskeligheder	Dysleksiansvarlig læsevejleder	midt i 1. klasse kun med udvalgte elever
Chips	Kognitiv udvikling	Læsevejleder og lærer udvælger elever til testen. Læsevejleder tager og retter prøven.	Testen tages i forbindelse med udvælgelse til Læseløft – og kun med udvalgte elever.
Ordblinderisikotest 3. del	Afdækker alvorlige afkodningsvanskeligheder	Dysleksiansvarlig læsevejleder	slutningen af 1. klasse

Læsning i 2. klasse

Læsning i indskolingen

Det er i indskolingen, at eleverne skal lære at læse. Her lægges fundamentet for resten af skoletidens læsning. Det er med andre ord altafgørende, at eleverne kommer godt i gang og at der handles hurtigt, hvis enkelte elever ikke kommer med på læsevognen.

Formål

Formålet med 2. klasse er at barnet fortsat har lyst til at læse og skrive samt kan anvende disse færdigheder i hverdagen. Desuden skal barnet erfare, at læsning dels giver oplevelser og dels kan bruges til oplysning og information; Og endelig skal barnet kunne bruge skrift som kommunikationsmiddel.

Faste tiltag

TOP15

Hver morgen starter med 15 minutters individuel læsning eller lærernes oplæsning enten i skøn- eller faglitterære tekster alt efter, hvilket fag der "rammes". Kun i idræt og svømning udelades Top15.

For ikke at "dræbe" læselysten anbefaler vi en vis variation henover året. Se bilag for ideer.

Lixning

I TOP15 sørger deltagende lærere for at læse med individuelt med alle elever i løbet af en uge. Her arbejdes i indskolingen med "lixning"⁶, så alle elever og lærere kender det enkelte barns læseniveau.

Makkerlæsning

Makkerlæsning er en fast integreret del af læse-/skriveundervisningen. Der planlægges forløb, hvor de ældre elever læser for de yngre – og omvendt, gennem hele indskolingsforløbet.

Læsekonference

Teamet er forpligtet til at deltage i én årlig læsekonference med læsevejlederen. På konferencen drøftes klassens og de enkelte elevers læsestandpunkt, dels ud fra de nationale test og dels ud fra lærernes evaluering og andre testresultater. Desuden drøftes eventuelle læsetiltag og hvordan læsevejlederen evt. kan indgå som medpraktiker.

Tidspunktet for læsekonferencen fremgår af læsevejledernes skriv i starten af skoleåret.

Specialundervisningskonference

En gang årligt indkalder specialundervisningen dansklæreren til en klassekonference. Her fremlægges klassens læsestandpunkt og eventuelle elever med læsevanskeligheder trækkes frem med henblik på en eventuel specialundervisningsindsats.

⁶ Vi anvender "Læsemåleren" af Jørgen Frost,

Litteratur

Herunder finder I links til de steder, hvor I kan låne romaner, og forslag til forskellig litteratur, men vær opmærksom på at skifte mellem genrerne, så I opfylder læseplanen for 1.-2. klasse. Se <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Laeseplan-for-faget-dansk/1-forloeb-1-2-klasetrin>

Ideer til romaner

Skolens eget bibliotek har et lille udvalg af forskellige romaner, som kan bestilles på http://greveskolerweb.dantekhosting.dk/elevweb/start_frame.aspx?bib=Tune%20Skole

CFU Sjælland har et bredt og stort udvalg af romaner, som kan bestilles på <http://www.cfu-sj.dantekdrift.dk/libraryweb/simpel.aspx?bibID=alle>

Kanon

I 2. klasse skal eleverne også høre kanontekster. Se undervisningsministeriets oversigt på <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Bilag-1>

Individuel læsning og højtlesning

Dansklærerforeningen udarbejder løbende forslag til højtlesning. Deres læselister kan ses på http://www.mit.dansklf.dk/Boeger_og_undervisningsforloeb/Undervisningsforloeb/0_2_klasse/Laese_og_litteraturarbejde/Oevrige_materialer.aspx

Læsekursus

Alle klasser skal i løbet af skoleåret afholde et læsekursus. **Læsekurset skal fremgå af årsplanen.** I 2. klasse afholdes læsekursus "Læsehest" (efter jul) i samarbejde med specialundervisningen

Indhold

På 2. årgang bør læsekurset koncentrere sig om læsestrategier, automatiseret læsning af de 120 ord, mestring af "Fiduserne" og rigtig meget læsetræning for at opnå sikker og automatiseret læsning.

Se beskrivelse i bilagene.

Evaluerings

Test	Kerneområde	Ansvarlig	Tidspunkt
Stavetest ST2	Stavning	Dansklærer tager og retter selv prøven.	Foråret
Sætningslæseprøve 2	Afkodning	Dansklærer tager selv prøven, der rettes elektronisk. Der kan søges vejledning hos læsevejleder.	Marts (forår)

Non-ords test	Screening for dysleksi	Dansklærer tager selv test, retter og afleverer resultat og prøver til læsevejleder	Forår
Frivillige nationale test, Dansk	Afkodning Sprogforståelse Tekstforståelse	Dansklærer tilmelder sig selv i samarbejde med IT ansvarlig.	Frivillige nationale test starter ca. midt oktober. Tilmeld jer tidligt!
Nationale test, Dansk	Afkodning Sprogforståelse Tekstforståelse	Dansklærer tilmelder sig selv i samarbejde med IT ansvarlig.	Obligatoriske nationale test starter ca. midt januar til slut april.

Læsning i 3. klasse

Læsning i indskolingen

Det er i indskolingen, at eleverne skal lære at læse. Her lægges fundamentet for resten af skoletidens læsning. Det er med andre ord altafgørende, at eleverne kommer godt i gang og at der handles hurtigt, hvis enkelte elever ikke kommer med på læsevognen.

Formål

Formålet med 3. klasse er, at barnet bevarer den fortsatte læse- og skrive lyst og i øvrigt kan anvende læsning og skrivning i hverdagen. Desuden skal barnet erfare at læsning dels giver gode oplevelser og dels kan bruges til oplysning og information. Endelig skal barnet kunne bruge skrift som kommunikationsmiddel.

Faste tiltag

TOP15

Hver morgen starter med 15 minutters individuel læsning eller lærernes oplæsning enten i skøn- eller faglitterære tekster alt efter, hvilket fag der "rammes". Kun i idræt og svømning udelades Top15.

For ikke at "dræbe" læselysten anbefaler vi en vis variation henover året. Se bilag for ideer.

Lixning

I TOP15 sørger deltagende lærere for at læse med individuelt med alle elever i løbet af en uge. Her arbejdes i indskolingen med "lixning"⁷, så alle elever og lærere kender det enkelte barns læseniveau.

Makkerlæsning

⁷ Vi anvender "Læsemåleren" af Jørgen Frost,

Makkerlæsning er en fast integreret del af læse-/skriveundervisningen. Der planlægges forløb, hvor de ældre elever læser for de yngre – og omvendt, gennem hele indskolingsforløbet

Læsekonference

Teamet er forpligtet til at deltage i én årlig læsekonference med læsevejlederen. På konferencen drøftes klassens og de enkelte elevers læsestandpunkt, dels ud fra de nationale test og dels ud fra lærernes evaluering og andre testresultater. Desuden drøftes eventuelle læsetiltag og hvordan læsevejlederen evt. kan indgå som medpraktiker.

Tidspunktet for læsekonferencen fremgår af læsevejledernes skriv i starten af skoleåret.

Specialundervisningskonference

En gang årligt indkalder specialundervisningen dansklæreren til en klassekonference. Her fremlægges klassens læsestandpunkt og eventuelle elever med læsevanskeligheder trækkes frem med henblik på en eventuel specialundervisningsindsats.

Litteratur

Herunder finder I links til de steder, hvor I kan låne romaner, og forslag til forskellig litteratur, men vær opmærksom på at skifte mellem genrerne, så I opfylder læseplanen for 1.-2. klasse. Se <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Laeseplan-for-faget-dansk/1-forloeb-1-2-klasetrin>

Ideer til romaner

Skolens eget bibliotek har et lille udvalg af forskellige romaner, som kan bestilles på http://greveskolerweb.dantekhosting.dk/elevweb/start_frame.aspx?bib=Tune%20Skole

CFU Sjælland har et bredt og stort udvalg af romaner, som kan bestilles på <http://www.cfu-sj.dantekdrift.dk/libraryweb/simpel.aspx?bibID=alle>

Kanon

I 3. klasse skal eleverne også høre kanontekster. Se undervisningsministeriets oversigt på <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Bilag-1>

Individuel læsning og højtlesning

Dansklærerforeningen udarbejder løbende forslag til højtlesning, selvlesning og bøger specielt til drenge. Deres læselister kan ses på http://www.mit.dansklf.dk/Boeger_og_undervisningsforloeb/Undervisningsforloeb/3_6_klasse/Litteratur/Oevrige_materialer.aspx

Læsekursus

Alle klasser skal i løbet af skoleåret afholde et læsekursus. Der er ikke fastsat en bestemt periode, men vi anbefaler et koncentreret forløb på ca. 4 uger.

Indhold

På 3. årgang bør læsekurset koncentrere sig om anvendelse af "de små fagbøger".

Evaluering

Test	Kerneområde	Ansvarlig	Tidspunkt
Stavetest ST2	Stavning	Dansklærer tager og retter selv prøven.	Efterår
Stavetest ST3	-	-	Forår
Sætningslæseprøve 2	Afkodning og sætningslæsning	Dansklærer tager selv prøven, der rettes elektronisk. Der kan søges vejledning hos læsevejleder.	Marts
Non-ords test	Screening for dysleksi	Dansklærer tager selv test, retter og afleverer testresultat og prøver til læsevejleder	Inden jul
Frivillige nationale test, Dansk	Afkodning Sprogforståelse Tekstforståelse	Dansklærer tilmelder sig selv i samarbejde med IT ansvarlig.	Frivillige nationale test starter ca. midt oktober. Tilmeld jer tidligt!
Nationale test, Dansk	Afkodning Sprogforståelse Tekstforståelse	Dansklærer tilmelder sig selv i samarbejde med IT ansvarlig.	Obligatoriske nationale test starter ca. midt januar til slut april.

Læsning i 4. klasse

Læsning på mellemtrinnet

Fra 4. til 6.klasse er læsning et redskab i alle skolens fag, og eleverne skal nu for alvor forstå og bruge det læste. Fokus flytter fra afkodningsstrategier til læseforståelsesstrategier, og der arbejdes med læseforståelse i alle fag.

Teamet skal sammen drøfte og involvere sig i læseforståelse, herunder faglig læsning og den enkelte elevs læseforudsætninger og kundskaber.

Faglærerne kan med fordel genopfriske, eller få nye ideer, til den faglige læsning på Undervisningsministeriets side: <http://pub.uvm.dk/2011/fagliglaesning/intro.html>

Formål

Formålet er først og fremmest at bevare læselysten, således at der dels læses meget og varieret med henblik på konsolidering.

Faste tiltag

TOP15

Hver morgen starter med 15 minutters individuel læsning eller lærernes oplæsning enten i skøn- eller faglitterære tekster alt efter, hvilket fag der "rammes". Kun i idræt og svømning udelades Top15.

For ikke at "dræbe" læselysten anbefaler vi en vis variation henover året. Se bilag for ideer.

Læsekonference

Teamet er forpligtet til at deltage i én årlig læsekonference med læsevejlederen. På konferencen drøftes klassens og de enkelte elevers læsestandpunkt, dels ud fra de nationale test og dels ud fra lærernes evaluering og andre testresultater. Desuden drøftes eventuelle læsetiltag og hvordan læsevejlederen evt. kan indgå som medpraktiker.

Tidspunktet for læsekonferencen fremgår af læsevejledernes skriv i starten af skoleåret.

Specialundervisningskonference

En gang årligt indkalder specialundervisningen dansklæreren til en klassekonference. Her fremlægges klassens læsestandpunkt og eventuelle elever med læsevanskeligheder trækkes frem med henblik på en eventuel specialundervisningsindsats.

Litteratur

Herunder finder I links til de steder, hvor I kan låne romaner, og forslag til forskellig litteratur, men vær opmærksom på at skifte mellem genrerne, så I opfylder læseplanen for 3.-4. klasse. Se <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Laeseplan-for-faget-dansk/2-forloeb-3-4-klasetrin>

Ideer til romaner

Skolens eget bibliotek har et lille udvalg af forskellige romaner, som kan bestilles på http://greveskolerweb.dantekhosting.dk/elevweb/start_frame.aspx?bib=Tune%20Skole

CFU Sjælland har et bredt og stort udvalg af romaner, som kan bestilles på <http://www.cfu-sj.dantekdrift.dk/libraryweb/simpel.aspx?bibID=alle>

Kanon

I 4. klasse skal eleverne også arbejde med kanontekster. Se undervisningsministeriets oversigt på <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Bilag-1>

Individuel læsning og højtlesning

Dansklærerforeningen udarbejder løbende forslag til højtlesning, selvlæsning og bøger specielt til drenge. Deres læselister kan ses på

http://www.mit.dansklf.dk/Boeger_og_undervisningsforloeb/Undervisningsforloeb/3_6_klasse/Litteratur/Oevrige_materialer.aspx

Læsekursus

Alle klasser skal i løbet af skoleåret afholde et læsekursus. **Læsekurset skal fremgå af årsplanen.**

Der er ikke fastsat en bestemt periode, men vi anbefaler et koncentreret forløb på ca. 4 uger.

Indhold

På 4. årgang bør læsekurset koncentrere sig om læseforståelse og strategier til overvågning af egen læsning og med udgangspunkt i overvågnings- og organiseringsstrategier (dybe strategier). Vi anbefaler at arbejde med bøger, som gennemgår læseforståelse på flere forskellige niveauer, som fx Tid til læseforståelse, Læs Med eller Gid du brækker benene.

Evaluering

Test	Kerneområde	Ansvarlig	Tidspunkt
Stavetest ST4	Stavning Delområder er beskrevet på prøven.	Dansklærer tager og retter selv prøven. Læsevejleder lægger prøver frem på Pæd.værksted	Efterår
Frivillige nationale test, Dansk	Afkodning Sprogforståelse Tekstforståelse	Dansklærer tilmelder sig selv i samarbejde med PUC	Frivillige nationale test starter ca. midt oktober. Tilmeld jer tidligt!
Nationale test, Dansk	Afkodning Sprogforståelse Tekstforståelse	Dansklærer tilmelder sig selv i samarbejde med PUC	Obligatoriske nationale test starter ca. midt januar til slut april. Tilmeld jer så sent, som muligt

Læsning i 5. klasse

Læsning på mellemtrinnet

Fra 4. til 6.klasse er læsning et redskab i alle skolens fag, og eleverne skal nu for alvor forstå og bruge det læste. Fokus flytter fra afkodningsstrategier til læseforståelsesstrategier, og der arbejdes med læseforståelse i alle fag.

Teamet skal sammen drøfte og involvere sig i læseforståelse, herunder faglig læsning og den enkelte elevs læseforudsætninger og kundskaber.

Faglærerne kan med fordel genopfriske, eller få nye ideer, til den faglige læsning på Undervisningsministeriets side: <http://pub.uvm.dk/2011/fagliglaesning/intro.html>

Teamet er forpligtet til at deltage i én årlig læsekonference med læsevejlederen.

Formål

Formålet med 5. klasse er, akkurat som i 4. klasse, først og fremmest at bevare læselysten, således at der læses meget og varieret med henblik på konsolidering. Desuden er det vigtigt at skabe læsere med en aktiv læseindstilling.

Faste tiltag

TOP15

Hver morgen starter med 15 minutters individuel læsning eller lærernes oplæsning enten i skøn- eller faglitterære tekster alt efter, hvilket fag der "rammes". Kun i idræt, sløjd og svømning udelades Top15.

For ikke at "dræbe" læselysten anbefaler vi en vis variation henover året. Se bilag for ideer.

Læsekonference

Teamet er forpligtet til at deltage i én årlig læsekonference med læsevejlederen. På konferencen drøftes klassens og de enkelte elevers læsestandpunkt, dels ud fra de nationale test og dels ud fra lærernes evaluering og andre testresultater. Desuden drøftes eventuelle læsetiltag og hvordan læsevejlederen evt. kan indgå som medpraktiker.

Tidspunktet for læsekonferencen fremgår af læsevejledernes skriv i starten af skoleåret.

Specialundervisningskonference

En gang årligt indkalder specialundervisningen dansklæreren til en klassekonference. Her fremlægges klassens læsestandpunkt og eventuelle elever med læsevanskeligheder trækkes frem med henblik på en eventuel specialundervisningsindsats.

Litteratur

Herunder finder I links til de steder, hvor I kan låne romaner, og forslag til forskellig litteratur, men vær opmærksom på at skifte mellem genrerne, så I opfylder læseplanen for 5.-6. klasse. Se <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Laeseplan-for-faget-dansk/3-forloeb-5-6-klasetrin>

Ideer til romaner

Skolens eget bibliotek har et lille udvalg af forskellige romaner, som kan bestilles på http://greveskolerweb.dantekhosting.dk/elevweb/start_frame.aspx?bib=Tune%20Skole

CFU Sjælland har et bredt og stort udvalg af romaner, som kan bestilles på <http://www.cfu-sj.dantekdrift.dk/libraryweb/simpel.aspx?bibID=alle>

Kanon

I 5. klasse skal eleverne også arbejde med kanontekster. Se undervisningsministeriets oversigt på <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Bilag-1>

Individuel læsning og højtlesning

Dansklærerforeningen udarbejder løbende forslag til højtlesning, selvlesning og bøger specielt til drenge. Deres læselister kan ses på http://www.mit.dansklf.dk/Boeger_og_undervisningsforloeb/Undervisningsforloeb/3_6_klasse/Litteratur/Oevrige_materialer.aspx

Læsekursus

Alle klasser skal i løbet af skoleåret afholde et læsekursus. **Læsekurset skal fremgå af årsplanen.** Der er ikke fastsat en bestemt periode, men vi anbefaler et koncentreret forløb på ca. 4 uger.

På 5. årgang bør læsekurset koncentrere sig om læseforståelse og strategier til overvågning af egen læsning og med udgangspunkt i overvågnings- og organiseringsstrategier (dybe strategier). Vi anbefaler at arbejde med bøger, som gennemgår læseforståelse på flere forskellige niveauer, som fx Tid til læseforståelse, Læs Med eller Gid du brækker benene.

Evaluering

Test	Kerneområde	Ansvarlig	Tidspunkt
Stavetest ST5	Stavning Delområder er beskrevet på prøven.	Dansklærer tager og retter selv prøven. Spec.koordinator lægger prøver frem.	August/september
Kommunal læseprøve Læs5	Læseforståelse ved skøn- og faglitterære tekster. Læsehastighed. Selvevaluering.	Læsevejleder tager prøven. Dansklærer retter prøven. Læsevejleder indplacerer eleverne i kategorier.	Fremgår af læsevejlederens skriv i starten af skoleåret.
Frivillige nationale test, Dansk	Afkodning Sprogforståelse Tekstforståelse	Dansklærerilmelder sig selv i samarbejde med PUC	Frivillige nationale test starter i efteråret. Tilmeld jer tidligt!

Læsning i 6. klasse

Læsning på mellemtrinnet

Fra 4. til 6.klasse er læsning et redskab i alle skolens fag, og eleverne skal nu for alvor forstå og bruge det læste. Fokus flytter fra afkodningsstrategier til læseforståelsesstrategier, og der arbejdes med læseforståelse i alle fag.

Teamet skal sammen drøfte og involvere sig i læseforståelse, herunder faglig læsning og den enkelte elevs læseforudsætninger og kundskaber.

Faglærerne kan med fordel genopfriske, eller få nye ideer, til den faglige læsning på Undervisningsministeriets side: <http://pub.uvm.dk/2011/fagliglaesning/intro.html>

Formål

Formålet med 6. klasse er at konsolidere læsningen, ved at eleverne læser meget og læser varierede tekster. Desuden er det vigtigt at skabe læsere med en aktiv læseindstilling. Det er vigtigt at bevare elevernes læselyst.

Faste tiltag

TOP15

Hver morgen starter med 15 minutters individuel læsning eller lærernes oplæsning enten i skøn- eller faglitterære tekster alt efter, hvilket fag der "rammes". Kun i idræt og svømning udelades Top15.

For ikke at "dræbe" læselysten anbefaler vi en vis variation henover året. Se bilag for ideer.

Læsekonference

Teamet er forpligtet til at deltage i én årlig læsekonference med læsevejlederen. På konferencen drøftes klassens og de enkelte elevers læsestandpunkt, dels ud fra de nationale test og dels ud fra lærernes evaluering og andre testresultater. Desuden drøftes eventuelle læsetiltag og hvordan læsevejlederen evt. kan indgå som medpraktiker.

Tidspunktet for læsekonferencen fremgår af læsevejledernes skriv i starten af skoleåret.

Specialundervisningskonference

En gang årligt indkalder specialundervisningen dansklæreren til en klassekonference. Her fremlægges klassens læsestandpunkt og eventuelle elever med læsevanskeligheder trækkes frem med henblik på en eventuel specialundervisningsindsats.

Litteratur

Herunder finder I links til de steder, hvor I kan låne romaner, og forslag til forskellig litteratur, men vær opmærksom på at skifte mellem genrerne, så I opfylder læseplanen for 5.-6. klasse. Se <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Laeseplan-for-faget-dansk/3-forloeb-5-6-klasetrin>

Ideer til romaner

Skolens eget bibliotek har et lille udvalg af forskellige romaner, som kan bestilles på

http://greveskolerweb.dantekhosting.dk/elevweb/start_frame.aspx?bib=Tune%20Skole

CFU Sjælland har et bredt og stort udvalg af romaner, som kan bestilles på <http://www.cfu-sj.dantekdrift.dk/libraryweb/simpel.aspx?bibID=alle>

Kanon

I 6. klasse skal eleverne også arbejde med kanontekster. Se undervisningsministeriets oversigt på <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Bilag-1>

Individuel læsning og højtlesning

Dansklærerforeningen udarbejder løbende forslag til højtlesning, selvlæsning og bøger specielt til drenge. Deres læselister kan ses på

http://www.mit.dansklf.dk/Boeger_og_undervisningsforloeb/Undervisningsforloeb/3_6_klasse/Litteratur/Oevrige_materialer.aspx

Læsekursus

Alle klasser skal i løbet af skoleåret afholde et læsekursus. **Læsekurset skal fremgå af årsplanen.**

Der er ikke fastsat en bestemt periode, men vi anbefaler et koncentreret forløb på ca. 4 uger.

Indhold

På 6. årgang bør læsekurset koncentrere sig om læseforståelse og strategier til overvågning af egen læsning og med udgangspunkt i overvågnings- og organiseringsstrategier (dybe strategier). Vi anbefaler at arbejde med bøger, som gennemgår læseforståelse på flere forskellige niveauer, som fx Tid til læseforståelse, Læs Med eller Gid du brækker benene.

Evaluering

Test	Kerneområde	Ansvarlig	Tidspunkt
Stavetest ST6	Stavning Delområder er beskrevet på prøven.	Dansklærer tager og retter selv prøven. Spec.koordinator lægger prøver frem på Pæd.værksted	August/september
Kommunal læseprøve TL1	Udgået		
Frivillige nationale test, Dansk	Afkodning Sprogforståelse Tekstforståelse	Dansklærer tilmelder sig selv i samarbejde med PUC	Frivillige nationale test starter fra 22/10-14/12 Tilmeld jer tidligt!
Nationale test, Dansk	Afkodning Sprogforståelse Tekstforståelse	Dansklærer tilmelder sig selv i samarbejde med PUC	Obligatoriske nationale test starter fra 21/1-30/4

Læsning i 7. klasse

Læsning i overbygningen

I udskolingen øges fokus på læsning og forståelse af informerende, faglitterære tekster.

Kompleksiteten i de faglige tekster fordrer, at eleverne kan skelne mellem teksttyper. Der stilles dermed større krav til elevernes evne til at vælge hensigtsmæssige læsemetoder og læseforståelsesstrategier. Faglig læsning defineres som det at læse for at lære. Via læsning af sagprosattekster tilegner læseren sig ny viden.

Formål

Formålet med 7. klasse er at konsolidere læsningen ved at eleverne læser meget og læser varierede tekster. Desuden er det vigtigt at skabe læsere med en aktiv læseindstilling. Det er vigtigt at bevare elevernes læselyst.

Faste tiltag

TOP15

Hver morgen starter med 15 minutters individuel læsning eller lærernes oplæsning enten i skøn- eller faglitterære tekster alt efter, hvilket fag der "rammes". Kun i idræt og svømning udelades Top15. For ikke at "dræbe" læselysten anbefaler vi en vis variation henover året. Se bilag for ideer.

Læsekonference

Teamet er forpligtet til at deltage i én årlig læsekonference med læsevejlederen. På konferencen drøftes klassens og de enkelte elevers læsestandpunkt, dels ud fra de nationale test og dels ud fra lærernes evaluering og andre testresultater. Desuden drøftes eventuelle læsetiltag og hvordan læsevejlederen evt. kan indgå som medpraktiker.

Tidspunktet for læsekonferencen fremgår af læsevejledernes skriv i starten af skoleåret.

Specialundervisningskonference

En gang årligt indkalder specialundervisningen dansklæreren til en klassekonference. Her fremlægges klassens læsestandpunkt og eventuelle elever med læsevanskeligheder trækkes frem med henblik på en eventuel specialundervisningsindsats.

Anbefalelsesværdige materialer

- www.danskfaget.dk
- Tid til dansk (taskebøger)
- Læs på (taskebog baseret på læseforståelse og faglig læsning)
- Engangshæfter baseret på grammatik og staveregler.
- Frilæsningsbøger
- Genrebøger fra tid til dansk
- På den grønne bænk, novellesamling + lærervejledning
- Reklame
- På PUC findes mappe med overblik over hvilke romaner vi har i classesæt på skolen
- Djævlens lærling
- Skyggernes hus/7.a
- Engelbert H.
- Den sidste chance
- Supernova
- Fucking forelsket
- I år er alting anderledes
- En dødssyg ven
- Soldater græder ikke
- Strømsvigt
- Fugleskræmslet

Litteratur

Herunder finder I links til de steder, hvor I kan låne romaner, og forslag til forskellig litteratur, men vær opmærksom på at skifte mellem genrerne, så I opfylder læseplanen for 7.-9. klasse. Se <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Laeseplan-for-faget-dansk/4-forloeb-7-9-klassein>

Ideer til romaner

Skolens eget bibliotek har et lille udvalg af forskellige romaner, som kan bestilles på http://greveskolerweb.dantekhosting.dk/elevweb/start_frame.aspx?bib=Tune%20Skole

CFU Sjælland har et bredt og stort udvalg af romaner, som kan bestilles på <http://www.cfu-sj.dantekdrift.dk/libraryweb/simpel.aspx?bibID=alle>

Kanon

I 7. klasse skal eleverne også arbejde med kanontekster. Se undervisningsministeriets oversigt på <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Bilag-1>

Individuel læsning og højtlesning

Dansklærerforeningen udarbejder løbende forslag til selvlesning. Deres læseliste kan ses på http://www.mit.dansklf.dk/Boeger_og_undervisningsforloeb/Undervisningsforloeb/7_10_klasse/Litteratur/Oevrige_materialer.aspx

Læsekursus

Alle klasser skal i løbet af skoleåret afholde et læsekursus. **Læsekurset skal fremgå af årsplanen.** Der er ikke fastsat en bestemt periode, men vi anbefaler et koncentreret forløb på ca. 4 uger.

Indhold

På 7. årgang bør læsekurset koncentrere sig om faglig læsning og læsestrategier fra bøgerne Læs på. Læsekurset bør tage udgangspunkt i overvågnings-, organiserings og organiseringsstrategier (dybe strategier).

Vi anbefaler at arbejde med bøger, som gennemgår læseforståelse på flere forskellige niveauer, som fx Læs På.

Evaluering

Test	Kerneområde	Ansvarlig	Tidspunkt
Stavetest ST	Stavning Delområder er beskrevet på prøven.	Dansklærer tager og retter selv prøven. Spec.koordinator lægger prøver frem på Pæd.værksted	August/september
Kommunal læseprøve TL2	Afkodning Indholdslæsning Læsehastighed Intensiv læsning Punktlæsning	Læsevejleder tager prøven.	efteråret

	Selvevaluering		
Frivillige nationale test, Dansk	Afkodning Sprogforståelse Tekstforståelse	Dansklærer tilmelder sig selv i samarbejde med PUC	Frivillige nationale test starter fra 22/10-14/12 Tilmeld jer tidligt!

Læsning i 8. klasse

Læsning i overbygningen

I udkolingen øges fokus på læsning og forståelse af informerende, faglitterære tekster.

Kompleksiteten i de faglige tekster fordrer, at eleverne kan skelne mellem teksttyper. Der stilles dermed større krav til elevernes evne til at vælge hensigtsmæssige læsemetoder og læseforståelsesstrategier. Faglig læsning defineres som det at læse for at lære. Via læsning af sagprosattekster tilegner læseren sig ny viden.

Formål

Formålet med 8. klasse er at konsolidere læsningen ved at eleverne læser meget og læser varierede tekster, og at skabe læsere med en selvstændig, aktiv læseindstilling. Desuden at bevare og udvide læselysten, således at flere forskellige genrer læses.

Faste tiltag

TOP15

Hver morgen starter med 15 minutters individuel læsning eller lærernes oplæsning enten i skøn- eller faglitterære tekster alt efter, hvilket fag der "rammes". Kun i idræt og svømning udelades Top15. For ikke at "dræbe" læselysten anbefaler vi en vis variation henover året. Se bilag for ideer.

Læsekonference

Teamet er forpligtet til at deltage i én årlig læsekonference med læsevejlederen. På konferencen drøftes klassens og de enkelte elevers læsestandpunkt, dels ud fra de nationale test og dels ud fra lærernes evaluering og andre testresultater. Desuden drøftes eventuelle læsetiltag og hvordan læsevejlederen evt. kan indgå som medpraktiker.

Tidspunktet for læsekonferencen fremgår af læsevejledernes skriv i starten af skoleåret.

Specialundervisningskonference

En gang årligt indkalder specialundervisningen dansklæreren til en klassekonference. Her fremlægges klassens læsestandpunkt og eventuelle elever med læsevanskeligheder trækkes frem med henblik på en eventuel specialundervisningsindsats.

Anbefalelsesværdige materialer

- www.danskfaget.dk
- Reklamer i virkeligheden
- Självklart
- Noget nær det perfekte

- Livet er hvad man gør det til forfatterskab Kim Fupz
- Før deadline
- 71,4% hverdag
- Stykker af himlen
- Det forbudte sted
- Engangshæfte baseret på grammatik og staveregler
- Avisen
- Læs på (taskebog baseret på læseforståelse og faglig læsning)
- Frilæsningsbøger
- Nordlys nordisk
- Martin og Victoria + materiale
- Zappa + film
- Noget nær det perfekte (lyrik og rap)
- Plastic + materiale
- Supernova
- Himmelherren CFU
- Neondrengens profeti
- Novelleveje CFU
- Dansk i dybden: digte - skolen, essays - skolen, folkeeventyr CFU, den nye ungdomsnovelle CFU, den realistiske ungdomsroman CFU, fantasy CFU, saga CFU

Litteratur

Herunder finder I links til de steder, hvor I kan låne romaner, og forslag til forskellig litteratur, men vær opmærksom på at skifte mellem genrerne, så I opfylder læseplanen for 7.-9. klasse. Se <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Laeseplan-for-faget-dansk/4-forloeb-7-9-klasetrin>

Ideer til romaner

Skolens eget bibliotek har et lille udvalg af forskellige romaner, som kan bestilles på http://greveskolerweb.dantekhosting.dk/elevweb/start_frame.aspx?bib=Tune%20Skole

CFU Sjælland har et bredt og stort udvalg af romaner, som kan bestilles på <http://www.cfu-sj.dantekdrift.dk/libraryweb/simpel.aspx?bibID=alle>

Kanon

I 8. klasse skal eleverne også arbejde med kanontekster. Se undervisningsministeriets oversigt på <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Bilag-1>

Individuel læsning og højt læsning

Dansklærerforeningen udarbejder løbende forslag til selv læsning. Deres læseliste kan ses på http://www.mit.dansklf.dk/Boeger_og_undervisningsforloeb/Undervisningsforloeb/7_10_klasse/Litteratur/Oevrige_materialer.aspx

Læsekursus

Alle klasser skal i løbet af skoleåret afholde et læsekursus. **Læsekurset skal fremgå af årsplanen.** Der er ikke fastsat en bestemt periode, men vi anbefaler et koncentreret forløb på ca. 4 uger.

Indhold

På 8. årgang bør læsekurset koncentrere sig om faglig læsning og læsestrategier fra bøgerne Læs på. Læsekurset bør tage udgangspunkt i overvågnings-, organiserings og organiseringsstrategier (dybe strategier).

Vi anbefaler at arbejde med bøger, som gennemgår læseforståelse på flere forskellige niveauer, som fx Læs På.

Evaluering

Test	Kerneområde	Ansvarlig	Tidspunkt
Stavetest ST8	Stavning Delområder er beskrevet på prøven.	Dansklærer tager og retter selv prøven. Spec.koordinator lægger prøver frem på Pæd.værksted	August/september
Kommunal læseprøve TL3	Udgår		
Frivillige nationale test, Dansk	Afkodning Sprogforståelse Tekstforståelse	Dansklærer tilmelder sig selv i samarbejde med PUC	Frivillige nationale test starter fra 22/10-14/12 Tilmeld jer tidligt!
Nationale test, Dansk	Afkodning Sprogforståelse Tekstforståelse	Dansklærer tilmelder sig selv i samarbejde med PUC	Obligatoriske nationale test starter fra 21/1-30/4

Læsning i 9. klasse

Læsning i overbygningen

I udskolingen øges fokus på læsning og forståelse af informerende, faglitterære tekster.

Kompleksiteten i de faglige tekster fordrer, at eleverne kan skelne mellem teksttyper. Der stilles dermed større krav til elevernes evne til at vælge hensigtsmæssige læsemetoder og læseforståelsesstrategier. Faglig læsning defineres som det at læse for at lære. Via læsning af sagprosattekster tilegner læseren sig ny viden.

Formål

Formålet med 9. klasse er at konsolidere læsningen ved at eleverne læser meget og læser varierede tekster, og at skabe læsere med en selvstændig, aktiv læseindstilling. Desuden at bevare og udvide læselysten, således at flere forskellige genrer læses.

Faste tiltag

TOP15

Hver morgen starter med 15 minutters individuel læsning eller lærernes oplæsning enten i skøn- eller faglitterære tekster alt efter, hvilket fag der "rammes". Kun i idræt og svømning udelades Top15.

For ikke at "dræbe" læselysten anbefaler vi en vis variation henover året. Se bilag for ideer.

Læsekonference

Teamet er forpligtet til at deltage i én årlig læsekonference med læsevejlederen. På konferencen drøftes klassens og de enkelte elevers læsestandpunkt, dels ud fra de nationale test og dels ud fra lærernes evaluering og andre testresultater. Desuden drøftes eventuelle læsetiltag og hvordan læsevejlederen evt. kan indgå som medpraktiker.

Tidspunktet for læsekonferencen fremgår af læsevejledernes skriv i starten af skoleåret.

Specialundervisningskonference

En gang årligt indkalder specialundervisningen dansklæreren til en klassekonference. Her fremlægges klassens læsestandpunkt og eventuelle elever med læsevanskeligheder trækkes frem med henblik på en eventuel specialundervisningsindsats.

Anbefalelsesværdige materialer

- Tid til reklamer
- Stav 9 (engangshæfte baseret på grammatik og staveregler)
- Læs på (taskebog baseret på læseforståelse og faglig læsning)
- Frilæsningsbøger

- genrebøger fra tid til dansk
- Kanon fra folkeviser til vor tid
- Nordlys nordisk
- Dansk i dybden: digte CFU, essays CFU, folkeeventyr CFU, den nye ungdomsnovelle CFU, den realistiske ungdomsroman CFU, fantasy CFU, saga CFU
- Jagten på et menneske
- En, to tre nu + materiale
- Intet + materiale
- Kære dødsbog CFU
- Det forbudte sted (novelleantologi) CFU
- 79,9 hverdag, antologi
- Novelleveje
- Guld og grønne skove, om Guldalderen

Eleverne skal trænes i forskellen på højtlesning og oplæsning. I forbindelse med oplæsning af tekster kunne der arbejdes med at lade elever vælge centrale tekststykker/uddrag som de finder særligt vigtige for tolkningen af teksten.

Litteratur

Herunder finder I links til de steder, hvor I kan låne romaner, og forslag til forskellig litteratur, men vær opmærksom på at skifte mellem genrerne, så I opfylder læseplanen for 7.-9. klasse. Se <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Laeseplan-for-faget-dansk/4-forloeb-7-9-klasetrin>

Ideer til romaner

Skolens eget bibliotek har et lille udvalg af forskellige romaner, som kan bestilles på http://greveskolerweb.dantekhosting.dk/elevweb/start_frame.aspx?bib=Tune%20skole

CFU Sjælland har et bredt og stort udvalg af romaner, som kan bestilles på <http://www.cfu-sj.dantekdrift.dk/libraryweb/simpel.aspx?bibID=alle>

Kanon

I 9. klasse skal eleverne også arbejde med kanontekster. Se undervisningsministeriets oversigt på <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Bilag-1>

Individuel læsning og højtlesning

Dansklærerforeningen udarbejder løbende forslag til selvæsning. Deres læseliste kan ses på http://www.mit.dansklf.dk/Boeger_og_undervisningsforloeb/Undervisningsforloeb/7_10_klasse/Litteratur/Oevrige_materialer.aspx

Læsekursus

Alle klasser skal i løbet af skoleåret afholde et læsekursus. **Læsekurset skal fremgå af årsplanen.** Der er ikke fastsat en bestemt periode, men vi anbefaler et koncentreret forløb på ca. 4 uger.

Indhold

På 9. årgang bør læsekurset koncentrere sig om faglig læsning og læsestrategier fra bøgerne Læs på. Læsekurset bør tage udgangspunkt i overvågnings-, organiserings og organiseringsstrategier (dybe strategier).

Vi anbefaler at arbejde med bøger, som gennemgår læseforståelse på flere forskellige niveauer, som fx Læs På.

Evaluering

Test	Kerneområde	Ansvarlig	Tidspunkt
Stavetest ST9	Stavning Delområder er beskrevet på prøven.	Dansklærer tager og retter selv prøven. Spec.koordinator lægger prøver frem på Pæd.værksted	August/september
Kommunal læseprøve TL4	udgået	Læsevejleder tager prøven.	
Frivillige nationale test, Dansk	Afkodning Sprogforståelse Tekstforståelse	Dansklærer tilmelder sig selv i samarbejde med PUC	Frivillige nationale test starter fra 22/10-14/12 Tilmeld jer tidligt!

Handleplaner for faglig læsning

Som nævnt tidligere har Greve kommune i skoleåret 2009/10 rettet indsatsen på faglig læsning. Tune er en skole, der satser på læsning og derfor støttede skolen også op om initiativet og sendte så alle dansk- og faglærere fra 5.-7. klassetrin på et 3 dages seminar om faglig læsning. Som nævnt på side 9 har vi udarbejdet forslag til, hvornår man kan arbejde med forskellige læseforståelsesmodeller. Endnu mere vigtigt er det dog at forstå, at det ikke længere kun er dansklærerne, der skal varetage læseundervisningen.

Alle lærere, såvel dansk- som faglærere skal undervise i faglig læsning.

Som noget nyt er der også sket ændringer i den retning under De Nye Fælles Mål. Desværre er det ikke alle udvalgene, der har udfærdiget de Nye Fælles Mål, der har været opmærksomme på, at få læsning ind som en del af deres fag. Det er således nu sådan, at det er dansklærerne, samt lærerne i naturfagene (matematik, geografi, biologi, natur/teknik og fysik/kemi), der skal varetage læseundervisningen. Derimod er læsning ikke nævnt i de humanistiske fag, som historie, kristendomskundskab og samfundsfag.

Det giver ikke så god mening.

På Tune skole skal læsning være en del af alle boglige fag. Vi følger altså de Nye Fælles Mål, men stiller derudover også krav til, at lærerne i de humanistiske fag forholder sig til læsning. Det skal ikke ses som en ekstra byrde, men som en hjælp til at få det optimale ud af undervisningen.

Vi har ved to lærermøder i 2009/10 givet tid til, at de enkelte faggrupper har kunnet sætte sig sammen for at orientere sig om læserelaterede punkter for deres fag under De Nye Fælles Mål. Desuden fik faggrupperne til opgave at skrive gode råd og ideer ned. De næste sider er resultatet heraf.

Det er vores hensigt, at der hvert år gives tid til læserelaterede diskussioner i faggrupperne, således at vi kan bringe gode ideer og erfaringer videre til såvel elever som læreres gavn.

Sprogundervisning

Læsefaglige mål

Er ikke direkte omtalt i Fælles Mål, men vi ser "Kommunikative Færdigheder, Sprog og Sprogbrug og Sprogtilegnelse som dækkende for de læsefaglige mål"

Nedenstående er engelsk – fælles mål for tysk er næsten identisk.

Kommunikative færdigheder

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- forstå hovedindhold og specifik information inden for forskellige genrer af talt engelsk om en række udvalgte emner af personlig, kulturel og samfundsmæssig relevans
- forstå hovedindhold og specifik information af lyd- og billedmedier, der også omfatter udvalgte regionale og sociale varianter af talt engelsk
- forstå skrevne tekster inden for forskellige genrer om en række udvalgte emner af personlig, kulturel og samfundsmæssig relevans
- udtrykke sig mundtligt med rimelig præcision, lethed og spontanitet afpasset udvalgte genrer og situationer
- udtrykke personlige erfaringer, redegøre for informationer og hovedindholdet af udvalgte teksttyper og fremlægge et forberedt stofområde
- deltage i samtaler og diskussioner om udvalgte personlige, kulturelle og samfundsmæssige emner i et sprog afpasset situationen
- udtrykke sig skriftligt med rimelig præcision og i et sammenhængende sprog afpasset udvalgte genrer og situationer, herunder udtrykke personlige erfaringer, samt anvende informationer og viden inden for udvalgte genrer
- kommunikere mundtligt og skriftligt gennem digitale medier
- anvende engelsk som et internationalt kommunikationsmiddel

Sprog og sprogbrug

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- anvende et tilstrækkeligt og forholdsvis præcist ordforråd, herunder idiomatiske vendinger inden for udvalgte emneområder
- udtale engelsk på en måde, der nærmer sig en af de anerkendte indfødte udtalevarianter
- tale og skrive engelsk således at centrale grammatiske regler følges
- stave og sætte tegn på engelsk så præcist, at kommunikationen lykkes
- anvende centrale regler for opbygning af tekster med struktur og sammenhæng inden for almindeligt forekommende genrer
- anvende centrale samtalemønstre, herunder turtagning og hensigtsmæssige gambitter
- afpasse udtryksformen i rimelig grad efter hensigt, modtager, situation og genre

Sprogtilegnelse

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- vælge lytte- og læsestrategier i forhold til teksttype, situation og formål
- vælge kommunikationsstrategier, først og fremmest bruge omskrivninger, overbegreber og synonymer
- vælge skrivestrategier, herunder anvende grundlæggende viden om skriveprocessens faser
- være bevidste om egne engelsksproglige styrker og svagheder og arbejde med disse
- udnytte de mange muligheder, der er for at anvende engelsk uden for skolen
- anvende viden om ligheder og forskelle mellem engelsk og andre sprog
- vælge arbejdsform, herunder praktiske og kreative arbejdsformer, i forhold til den foreliggende aktivitet eller opgave
- anvende fagets hjælpemidler, herunder ordbøger, it-baserede ordforrådsprogrammer, grammatiske oversigter og computerens stave- og grammatikkontrol hensigtsmæssigt
- udnytte medierne, herunder de elektroniske medier, i forbindelse med informationsøgning, kommunikation, videndeling og netværksdannelse
- anvende forskellige kilder på selvstændig og kritisk vis

Glosearbejde

- Gloseindlæring (evt. som quiz og byt)
- Nøgleord
- Ordbank (mindmap)
- Ordbogsøvelser
- Oversættelser

Tekstlæsning

- Skimming/scanning
- Indholdslæsning (med forståelsesspørgsmål)

Læseforståelsesstrategier ved fremmedsproget tekster

Der er rigtig mange måder at arbejde med læsning både **før, under og efter** den egentlige læsning finder sted. Det er en god idé at bruge varierede værktøjer i dette arbejde. Herunder finder du forslag til modeller og metoder, du kan anvende ved fremmedsproget tekster.

	Før læsning af fremmedsproget tekst
Emnekendskab	Fælles samtale om det emne, som teksten behandler.
Titlens betydning	Lad eleverne komme med forudsigelser ud fra tekstens titel, forside, måske kapiteloverskrifter eller billedjagt. Gennemføres evt. Som hurtigskrivning.
Svære ord	Hvis teksten indeholder svære ord eller begreber, så gennemgå dem med klassen, før eleverne skal læse teksten.
Ordkendskabskort	Svære, centrale ord og begreber behandles grundigt på denne måde.
Stil deres nysgerrighed	Hvis det er meningen, at eleverne skal løse opgaver efter at have læst teksten, så lad dem se opgaverne, før de går i gang med at læse teksten. Det er altid en fordel at kende læseformålet.
VØL modellen	Modellen er velegnet til at tydeliggøre, hvad eleverne lærer af at læse teksten.
Tip en tekst	Læreren laver på forhånd en tipskupon med sande og falske udsagn fra teksten, der skal læses. Eleverne gætter og retter til under læsning – eller samlet gennemgang efter endt læsning.
Læseformål	Hvad er formålet med at læse teksten? Skal der læses for at gøre/ at lære / at opleve? Det er vigtigt at afklare læseformålet, da tekster læses forskelligt alt efter mål.
Lærers oplæsning	Ind imellem kan det give en god, fælles forforståelse og sikre en god begyndelse for alle, hvis læreren læser den første bid af teksten højt.

Under læsning af fremmedsproget tekst	
FARAO læsning	Eleverne læser i grupper. Hvert medlem i gruppen har en opgave. Bruges normalt til faglig læsning, men den kan sagtens bruges til læsning af fremmed sprog også.
Rollelæsning	Metoden sikrer, at alle forstår hvert afsnit, før der læses videre. Mest relevant ved tekster, der er sprogligt svære for eleverne. Der er 4 roller - en oplæser, en referent, en overskriftmester og en sammenhængsmester. Oplæseren læser første afsnit. Referenten giver et referat af det vigtigste indhold. Overskriftmesteren finder en dækkende overskrift, som alle skriver ned, sammenhængsmesteren forklarer sammenhængen med det forudgående eller prøver at forudsige, hvad der følger. Rollerne skifter mellem eleverne og næste afsnit læses.
Meddigtning	Denne metode kan bruges på rigtig mange måder! Læseren tvinges til at forholde sig aktivt til det læste. Eleven må ikke lave om på noget af det læste, men må gerne finde på noget nyt. Skal danne sig sin egen idé om, hvad der sker nu.
Moddigtning	Eleven skal lave om på noget af det læste. Hvad nu hvis...
Logskrivning	Elevens egne tanker om det læste noteres ned undervejs.
Lav overskrifter til kapitlerne	God øvelse til at vise læseforståelse, hvis ikke kapitlerne har navne i forvejen. Kan også bruges til faglige tekster, hvor hvert afsnit eksempelvis gives en overskrift.
Stikord	Find stikord i teksten, der efterfølgende kan bruges til at huske indholdet.
Mindmap	Bruges til at strukturere indholdet i beskrivende, faglitterære tekster, for eksempel taksonomier.
Sæt manglende oplysninger ind i teksten	Øger opmærksomheden på alt det, der står mellem linjerne. Kan også bruges i matematik!

Efter læsning af fremmedsproget tekst	
Resumé	Kort gengivelse af en tekst med egne ord i selvvalgt rækkefølge.
Referat	Lidt længere gengivelse af en tekst, med tekstens egne ord og i tekstens rækkefølge.
Opsummering	Meget kort sammenfatning af det væsentligste indhold i en tekst.
5 spørgsmål	Læse teksten, find 5 spørgsmål, som du synes, det er vigtigt at få svar på, sådan at du synes, at du har forstået teksten fuldt ud, formuler de 5 ting som spørgsmål, diskuter de forskellige foreslåede spørgsmål med en eller flere kammerater - svar på spørgsmålene.
Spørgsmål til teksten	Led og find: Svaret finder vi et bestemt sted i teksten (på linjerne) Led og tænk: Svaret finder vi flere steder i teksten (mellem linjerne) Tænk: Svaret findes ikke direkte i teksten, der findes ikke et bestemt svar. Vi må reflektere, bruge vores viden om verden og om andre temaer (ud over linjerne).
Find et vigtigt sted...	Tvinger læseren til at indtage en aktiv læseindstilling.
Dramatisering	Velegnet til at gå i dybden med ethvert tekststykke.
Tableau	Velegnet til at gå i dybden med ethvert tekststykke
Lav tegneserie	Værktøj til at gennemskue kompositionen i en tekst.
Den varme stol	Godt værktøj til at komme helt til bunds i en personkarakteristik. En elev "er" en person fra teksten, resten stiller spørgsmål.
Paneldiskussion	Som ovenfor, men med mulighed for at få flere elever involveret - kan for eksempel også bruges til at lade eleverne være personer fra flere forskellige tekster - eller måske fra flere forskellige perioder.

Matematik

Læsefaglige mål

Krav til mål for faglig læsning efter 3. klasse:

- Afkode og anvende enkle matematiske symboler, herunder tal og regnetegn, samt forbinde dem med dagligdagsprog.
- Opstille, behandle og afkode enkle modeller, der gengiver træk fra virkeligheden, bl.a. ved hjælp af regneudtryk, tegninger og diagrammer.

Krav til mål for faglig læsning efter 6. klasse:

- Afkode og anvende matematiske symboler, herunder variable og enkle formler samt oversætte mellem dagligsprog og symbolsprog.
- Opstille, behandle, afkode og analysere enkle modeller, der gengiver træk fra virkeligheden, bl.a. ved hjælp af regneudtryk, tegninger og diagrammer.

Krav til mål for faglig læsning efter 9. klasse:

- Forstå og benytte variable og symboler, bl.a. når regler og sammenhænge skal vises, samt oversætte mellem dagligsprog og symbolsprog.
- Opstille, behandle, afkode, analysere og forholde sig kritisk til modeller, der gengiver træk fra virkeligheden, bl.a. ved hjælp af regneudtryk, diagrammer, ligninger, funktioner og formler.
- Afkode, bruge og vælge hensigtsmæssigt mellem forskellige repræsentationsformer.

Aktiviteter

Her følger punkter/sætninger, vi også talte om i forbindelse med arbejdet med faglig læsning. Det overordnede mål for samtalen var, at eleverne (primært indskolingen) skal få en forståelse for, hvordan man læser og orienterer sig i en matematikbog eller – tekst. Samt at de skal have en forståelse for de matematiske symboler og begreber, man kommer til at arbejde med som en selvfølgelighed senere i skoleforløbet

- Man skal søge at relatere de forskellige matematiske emner til hverdagen, elevernes erfaringsgrundlag, mundtligt.
- Man skal arbejde imod, at eleverne opdager og formår at sortere i de forskellige elementer i matematikbøgerne, fx diagrammer, opgavebeskrivelser, tekst og billeder. De skal vide, at en side i en matematikbog skal nærlæses, og at der ofte er en sammenhæng mellem alt det andet på siden og selve opgaven, mundtligt.
- Ordbank, hvor man får sat sine egne ord på matematiske begreber, skriftligt.
- Regnehistorier (**indskolingen**) der munder ud i en mundtlig fremlæggelse, og hvor eleverne bruger tegninger som støttenotater, skriftligt og mundtligt.
- Oplæsning af regnestykker for at eleverne kan omsætte matematiske symboler til dagligsprog, mundtligt.

Naturfagene

Geografi, Biologi, Fysik/kemi og Natur/teknik

For alle fag gælder følgende: Taget fra fælles mål. (ordet fysik/kemi skiftes ud med hhv. biologi, geografi og N/T).

Ved arbejdet med forskellige tekster lægges i undervisningen vægt på den faglige læsning som et gennemgående og vigtigt tema, der skal sætte eleverne i stand til at forbedre deres muligheder for at forstå og tilegne sig teksternes fysisk/kemiske indhold.

I det daglige er arbejdet med faglig læsning et gennemgående vigtigt tema, så eleverne kontinuerligt får udvidet deres indsigt i fysisk/kemiske begreber, så de kan bruges i andre sammenhænge.

Aktiviteter

Fælleslæsning i grupper af 4: Oplæsning, referat, svære ord. Der roteres mellem de 3 opgaver.

Brug af tankekort og ordbank.

Skrive den væsentligste ting i teksten ned.

Alle disse ting bliver gennemgået på klassen.

Bios bøgerne (biologi) er sprogudviklende, da de har en oversigt med svære ord/ begreber i starten af hvert emne.

Forkundskab: At man inden et nyt emne, gennemgår på tavlen, hvad eleverne ved om emnet.

Relevante bilag

Ideer til Top15

Forslag til variation af frilæsningsbøger

Genrelæsning

Alt efter hvilken genre I arbejder med i dansk, kan man have kasser med f.eks. rim, gys, fantasy,

Emnelæsning

Arbejder I med "Miljø" i tema, så saml en kasse med bøger om dette og tag med ind i klassen. Det samme kan gøres ifm. kristendom, historie osv.

Superbogen

Book de bærbare eller gå i edb-lokalet og læs bøger fra www.superbog.dk eller www.laeseboegeronline.dk Regn dog med at bruge det meste af timen herpå! Man kan evt. kræve en boganmeldelse eller besvarelse af spørgsmål til den læste bog.

Tegneserier

Kasser med Anders And, Barbie eller lign.

Forslag til andre læse-relaterede aktiviteter

Oplæsning

Dialogisk oplæsning af gode litterære bøger, herunder snak om talemåder, svære ord og begreber. Der kan evt. arbejdes litteraturpædagogisk med historien under eller efterfølgende, men det kan også være ren nydelse! Er historien filmatiseret, eller opføres den på teatret, er det en god afslutning!

Faglig oplæsning

Faglæreren kan blæse et afsnit fra lærebogen op på IWB, læse op og gøre opmærksom på læsevejen, overskrifter, illustrationer etc. Derefter kan eleverne læse næste afsnit, som læreren f.eks. har forberedt spørgsmål til.

Individuel læseforberedelse og fremlæggelse

Alle børn i klassen får en bestemt dato, hvor de skal forberede en læseaktivitet i klassen. Aktiviteten skal være en eller anden form for oplæsning og må højst vare i 15 min, f.eks. ifm. jul:

- Find en billedbog om julen, øv hjemme og læs den op for klassen.
- Du kan også få hjælp af din lærer til at få læst din historie op (kun læsesvage)
- Lån et lydbånd el.lign. og lad os høre et kapitel af en julehistorie.
- Læs noget op fra juletestamentet.
- Læs en eller to julesange op – så synger vi dem bagefter.

- Læs noget højt om jul i gamle dage.
- Skriv din egen julehistorie og læs den op.

Morgensang og Top15

De sange, der skal øves til morgensang læses højt fra IWB (af hensyn til de læsesvage) derefter individuel læsning og evt. besvare Ordbank eller Ordkendskabskort mv. Synges selvfølgelig efterfølgende, evt. med melodi fundet på www.youtube.com

Specielt for 0. – 1. klasse

Dialogisk oplæsning

Dialogisk oplæsning af gode litterære bøger, herunder snak om talemåder og begreber. Der kan evt. arbejdes litteraturpædagogisk med historien efterfølgende, eller der kan laves en tegning, hvor der legeskrives/børnestaves til.

Stor bog/lille bog

Introducer børnene til bogens verden med Stor bog/lille bog. Hent gerne inspiration i Caroline Libergs bog "Veje ind i skriftsproget".

LTG

LTG-metoden (Læsning på Talens Grund) kan også anvendes. Metoden er bla. beskrevet i lærerhæftet til "Læs og skriv med Danskfidusen". Efter en fælles oplevelse, eller historie, skrives i fællesskab på IWB-tavlen korte og nemme sætninger om oplevelsen. Disse sætninger kan der arbejdes med på mange forskellige måder efterfølgende.

Superbogen

www.superbog.dk kan både bruges som oplæsning på IWB-tavlen, hvor børnene kan se på billederne eller som stor bog/lille bog med fælles introduktion, som senere bliver til egen læsning.

Lyd-cdér

Læs og syng sangene fra "Alfabetet på tapetet". (bøger og cd findes på skolen) eller lyt til "Gange med sange" i matematik.

Faglig læsning

Smæk en bunke aviser ud til ungerne
Find navne i telefonbog
Find svaret på fx hvor mange unger får en kanin?

Læsefaglige definitioner

I fagets Fælles Mål-tekster bruges forskellige begreber i forbindelse med læsning. I faglitteratur om læsning anvendes udtrykkene forskelligt, og for at gøre det klarere følger her en definition af de enkelte begreber, sådan som de anvendes i Fælles Mål 2009. Følgende definitioner er fra Fælles Mål: <http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Dansk/Undervisningsvejledning-for-faget-dansk/Laese>

Læsestrategier

Læsestrategier er bevidst anvendte fremgangsmåder og teknikker, som anvendes med henblik på at tilgodese et bestemt formål og/ eller en bestemt læsemåde. Læsestrategier kan betragtes som det overordnede begreb med to underordnede kategorier, afkodningsstrategier og læseforståelsesstrategier.

Afkodningsstrategier

Afkodningsstrategier anvendes med den hensigt at genkende det enkelte ord. Der kunne være tale om lydstrategier, visuelle strategier og meningsstrategier.

Læseforståelsesstrategier

Læseforståelsesstrategi er en mental aktivitet, som læseren sætter i værk for at forstå en tekst før, under og efter læsning. Den gode læser anvender ubevidst en række forståelsesstrategier ved læsning af en tekst: Det kan være at aktivere sin baggrundsviden, at stille spørgsmål til teksten, at anvende sin viden om teksttypen for derved lettere at kunne forstå den sproglige opbygning og koblingerne i teksten.

Den svage læser har et meget lille repertoire af læseforståelsesstrategier og vælger ofte i stedet at læse videre i teksten, selvom forståelsen svigter.

Læseforståelsesstrategierne kan intensiveres for begge grupper gennem undervisning.

Læseforståelse

Læseforståelse involverer såvel sproglige som kognitive processer som interagerer under læsningen, mens læseren søger at uddrage og skabe mening med skrevet tekst.

Læseformål

Det er vigtigt – og nødvendigt, at alle tekster ikke læses ens. Læsemåde, læseteknik og læseforståelsesstrategien afhænger af, hvad formålet er med læsningen. Er det at skaffe sig et hurtigt overblik over indholdet i en tekst for at se, om det er relevant at fordybe sig i den? Er det at søge efter ny viden og lære nyt? Eller er teksten valgt for at få en god oplevelse?

Læsemåder

En læsemåde er den måde, læseren vælger at læse en tekst på. Ud fra sin baggrundsviden og forventninger om genrer vil det være forventeligt, at man for eksempel læser en kageopskrift som en anvisning og ikke som et digt, eller en novelle som fiktion og ikke som en virkelhedsbeskrivelse.

Man kan også vælge at gå på tværs af traditionelle konventioner for at tilgodese bestemte læseformål. Man kan for eksempel vælge at læse en novelle med det formål at afdække, hvordan en bestemt epoke beskriver børn, eller man kan vælge at læse flere digte af en lyriker for at undersøge særlige sproglige forhold.

Læseteknikker

En læseteknik er en metode, læseren kan anvende i sin læsning for at tilgodese forskellige læseformål. Læseteknikker er fx

- at skimme en tekst for at undersøge, om den kan bruges til et bestemt formål
- at tage notater for at huske en tekst
- at opstille vigtige informationer fra teksten i grafiske modeller for at skabe sig overblik over sammenhænge i teksten
- at punktlæse for at finde ud af, om en tekst handler om det, man søger efter
- at nærlæse passager for at fokusere på tekstens sprog og detaljer
- at fragmentlæse når det gælder skærmttekster, fx hjemmesider, hvor den grafiske opsætning leder en rundt i forskellige dele af teksten.

Læsehastighed

Følgende er fra hjemmesiden <http://www.undervis.dk/dan/laesehastighed/>

Om teksternes sværhedsgrad

Der er mange og varierede opfattelser af, hvor svære tekster skal være for eleverne på de enkelte årgange. Vi har valgt at tage udgangspunkt i de retningslinjer, der anvendes af forskerne bag LUS systemet. Vi er opmærksomme på, at der bestemt er en hel del parametre, LIX-tallet ikke tager højde for, men så længe vi netop er opmærksomme på det, giver LIX-tallet trods alt en god fornemmelse af tekstens sværhedsgrad.

Skematisk kan vores idé om en progression i teksternes sværhedsgrad illustreres således:

- 0.klassetrin Lydret og læseforberedende tekster
- 1. klassetrin LIX 5-10
- 2. klassetrin LIX 10-15
- 3.klassetrin LIX 15-20
- 4. Klassetrin: LIX 20-25
- 5. Klassetrin: LIX 25-30
- 6. Klassetrin: LIX 30-35
- 7. Klassetrin: > LIX 35
- 8. Klassetrin: > LIX 35
- 9. Klassetrin: > LIX 35

LIX-tallene er absolut kun vejledende. Der kan være store forskelle mellem de enkelte klasser og eleverne i den enkelte klasse. Teksterne bør altid tilpasses den enkelte elev. Som udgangspunkt synes vi det er en god metode, at sikre sig, at eleven kan læse mindst 96 % af ordene i en tekst helt uden problemer. Det er nemt at kontrollere. Tæl 100 ord op i teksten og lad eleven læse denne tekstdel højt. Hvis eleven har problemer med mere end 4 ord, så er teksten for svær.

Læsehastighed

En elevs læsehastighed er som udgangspunkt ikke nær så vigtig, som elevens læseforståelse. Når det er sagt, så må vi også sige, at læsehastigheden bestemt ikke er ligegyldig. En elev der afkoder hurtigt og effektivt, vil have større overskud til at fokusere på indholdet af det læste.

Som udgangspunkt synes vi, det er en god idé at måle elevernes læsehastighed for eksempel 2 gange om året. Dels giver det læreren en god fornemmelse af elevernes standpunkt og udvikling, men det gør det også tydeligt for eleverne, at bare fordi de har lært at læse, så betyder det ikke, at de ikke kan blive bedre til det. De skal blive ved med at læse meget derhjemme – gennem hele deres skolegang.

Som et vejledende udgangspunkt har vi valgt at sætte vores forventninger til elevernes læsehastighed på de enkelte årgange således:

- 4. Klassetrin: 120-150 ord i minuttet
- 5. Klassetrin: 150-170 ord i minuttet
- 6. Klassetrin: 170-200 ord i minuttet
- 7. Klassetrin: 200-225 ord i minuttet
- 8. Klassetrin: 225-250 ord i minuttet
- 9. Klassetrin: > 250 ord i minuttet

NB: Det kan have stor betydning, hvilken tekstgenre der vælges til en test af læsehastigheden. En fantasytekst, som fx **Den kløvede mand**, er så tilpas mærkværdig i handlingen, at eleverne helt automatisk sætter tempoet ned, for at forstå begivenhederne. Det er et godt tegn – det viser, at eleverne har en aktiv læseindstilling, men det gør også teksten mindre velegnet til måling af læsehastighed.

Fremgangsmåde ved måling af læsehastighed

Vælg en tekst – fx på listen herunder, med en passende sværhedsgrad.

Informér eleverne om, at det er en læsehastighedstest. De skal læse så hurtigt, de kan, samtidig med at de ikke læser så hurtigt, at det går ud over deres forståelse af det læste. Der vil være kontrolspørgsmål til teksten ved endt læsning.

1. Lad klassens elever begynde samtidigt.
2. Lad eleverne læse i 5 minutter.
3. Når du siger stop, sætter eleverne en tydelig lodret streg, der hvor de er kommet til.
4. Tæl de læste ord op og del tallet med 5 – så har du et resultat på, hvor mange ord i minuttet, dine elever læser.

Tekster til læsehastighedstest

Mio min Mio (LIX 20)

Kwiatkowski (LIX 21)

Et vintereventyr (LIX 24)

Brødrene Løvehjerte (LIX 24)

Djævelens lærling (LIX 25)

Skammerens datter (LIX 26)

Morbror Ruben (LIX 27)

Skatteøen (LIX 29)

Harry Potter (LIX 34)

Læseteknik og læsehastighed

Læseproces	Mål for læsning	Hvad læseren kan	Typisk læsehastighed
Punkt læsning	Finde enkeltinformation i ny eller kendt tekst	Søge efter bestemt information i tekst	570 ord/min.
Skimming	Tilegne sig hovedindholdet i en tekst	Aflæse betydning ved at lade skimmelæse tekst. Skabe overblik	430 ord/min.
Ekstensiv læsning (almindelig læsning)	Fastholde det centrale i teksten og samtale om tid, sted, handling, personer samt det centrale indhold i faglige tekster.	Ubesværet læsning uden brug af indre stemme. Flow i læsningen. Anvende hukommelsesstrategier	250 ord/min.
Intensiv læsning	Gengive tekstens indhold. Vurdere hvad der er vigtigt og mindre vigtigt, sammenfatte og sammenstille ny og gammel information.	Anvende hukommelses- og organisationsstrategier	180 ord/min.
Studielæsning	Gengive indhold i tale eller skrift. Sammernholde med gammelt stof og uddybe med nyt stof	Vælge og anvende passende læsestrategier, herunder elaboreringsstrategier	120 ord/min

Relevant litteratur

Læseindlæring og -udvikling

- Allard, Birgita m.fl.: Læseudvikling – bogen om LUS, Alinea 2003
Elbro, Carsten: Læsning og læseundervisning, Gyldendal 2001
Frost, Jørgen: Principper for god læseundervisning, Dansk Psykologisk forlag 2003
Liberg, Caroline: Veje ind i skriftsproget – sammen og på egen hånd, Gyldendal 1999
Liberg, Caroline: Sådan lærer børn at læse og skrive, Gyldendal 1997
Lundberg, Ingvar og Herrlin Katarina: Det gode læseforløb, Alinea 2005
Otzen, Elsebeth m.fl.: Læseraketten, Specialpædagogisk Forlag

Læseforståelse

- Brudholm, Merete: Læseforståelse – hvorfor og hvordan? Akademisk forlag 2011
Bråten, Ivar: Læseforståelse. Cappelen Akademisk Forlag 2008
Refsahl, Vigdis m.fl.: Gode læsestrategier på mellemtrinnet, Dansk Psykologisk Forlag 2011

Læsevanskeligheder

- Elbro, Carsten: Læsevanskeligheder, Gyldendal 2007
Nobelius, Trine m.fl.: Ordblindes stavning – problemer og undervisning, LL gul serie nr. 69
Elbro, Carsten og Frost, Jørgen m.fl.: Dysleksi – en fælles nordisk udfordring, LL 2012
Faglig læsning
Kamp Risum, Anne og Jespersen, Lone: Faglig læsning i fagene, Akademisk forlag 2010
Fredheim, Gerd: At læse for at lære: Gyldendal 2006
Skrivning
Arne-Hansen: Skriv varieret, Gyldendal 2009
Bjerre, Annemarie og Friis, Jesper: Nej farfar! For vi børnestaver, Alinea 2002
Eken, Cecilie: Fra første linje, Daneklærerforeningens forlag 2007
Lundberg, Ingvar: Det gode skriveforløb, Lindhardt og Ringhof 2010
Stavning
Borregaard Wiemann, Grete: Når Bogstaver mødes, Daneklærerforeningens forlag 2008
Joensen, Herdis og Kappelgaard, Conni: Tips til funktionel stavning, Gyldendal 1998
Otzen, Elsebeth m.fl.: Staveraketten, Specialpædagogisk Forlag

Andet

- Pøhler, Lis og Sørensen, Søren Aksel: Nationale test. Dafolo 2010
Kagan, Spencer og Stenlev, Jette: Cooperative Learning, Forlag Malling Beck 2006

Relevante læselinks

1. Dansk Videnscenter for ordblindhed: www.dvo.dk
2. Nationalt Videnscenter for læsning: <http://www.videnomlaesning.dk>
3. Landsforeningen af læsepædagoger: www.laesepaed.dk
4. Ordblindeforeningen: www.ordblindeforeningen.dk/
5. Ordblindeinstituttet: www.oi.dk
6. Emu: www.emu.dk/gsk/fag/ind/inspiration/laesning/index.html
7. Emu: www.emu.dk/gsk/specialundervisning/
8. Danmarks Lærerforening:
www.dlf.org/undervisning/elever+og+for%c3%a6ldre/b%c3%b8rn+og+rummelighed/specialundervisning
9. Undervisningsministeriet:
www.uvm.dk/Uddannelse/Folkeskolen/Specialundervisning.aspx
10. Faglig læsning: www.undervis.dk
11. www.dafolo.dk/nationaletest
På siden finder man materiale til brug ved tolkning og evaluering af din classes testresultater fra De nationale test i læsning.

Ressourcecenters tilbud

På de næste sider ses beskrivelser af de tilbud ressourcecenteret kan tilbyde.

Læseløft

Målgruppe

Læseløft er et individuelt udviklet læsetræningsprogram, inspireret af Reading Recovery, som gives til børn i 1. og 2. klasse, der ikke er kommet godt fra læsestart.

Læseløftet er et supplement til de læsemetoder, der i øvrigt bruges på Tune Skole og tilbydes til ca. 10 % af en børneårgang.

Varighed

Dagligt i 30 minutter og i 12 eller 15 uger

Struktur

Individuelt, tilrettelagt enkeltundervisning. Undervisningen varetages af specialuddannede læseløftlærere.

Mål

Læseløftet er udviklet med henblik på at mindske specialundervisning af elever på senere klasstrin og erfaringer har vist, at den tidlige indsats virker.

Indhold

1. Genlæsning af én eller flere kendte bøger.
2. Genlæsning af gårsdagens nye bog med læseevaluering.
3. Individuelt tilrettelagt detaljearbejde. (bogstaver / lyd)
4. Historieskrivning – lytte efter ordenes lyde for at gengive dem.
5. Puslehistorie – sætningen opbygges og nedbrydes.
6. Læsning af en ny selvvalgt bog.

Materiale

Bøger, der passer til elevens læseniveau. Målt i lettal.

Evaluerings

Læreren begynder og afslutter med at evaluere eleven med de evalueringsmaterialer, der følger med læseløftet.

Herunder bogstavkendskab samt lydkendskab, læseudvikling, at kende til opbygning af en bog samt ordskrivning og sætningskrivning.

Læseføl

Målgruppe

Eleverne i alle 1. klasserne

Varighed

Læseføl starter op efter efterårsferien og løber frem til juleferien, hvorefter der evalueres og besluttet om et evt. nyt forløb (og nye grupper) starter op efter juleferien og frem til påskeferien.

STRUKTUR

- Læseføl starter i uge 43 og løber frem til juleferien.
- De tre 1. klasser inddeles i 4 grupper. Grupperne fastlægges ud fra dansklærerens læseiaagttagelser og en bogstavdiktat
- Frem til jul ydes der bistand fra ressourcecenteret med 1 ekstra lærerressource, således at der i alt er 4 lærere til de 4 grupper.
- Der lægges min. 4 lektioner om ugen.

Mål

Fælles for forløbet er, at eleverne:

- Gennem sproglege samt læse- og skriveaktiviteter målrettet den enkelt gruppe udvikler deres læsning og skrivning.
- Lærer at være aktive i forhold til egen læseudvikling og aktivt anvende diverse læsestrategier – hvad kan jeg se? Hvad kan jeg høre? Lyder det rigtigt? Passer det ind her? Giver det mening?
- Lærer at arbejde selvstændigt i grupperne.
- Opøver gode vaner med at læse hjemme.

Indhold

Formålet for Læseføl er en differentieret læseundervisning og derfor er der i indholdsbeskrivelserne for de tre grupper satset på:

- Differentieret læringsmål
- Differentieret undervisning
- Differentieret elevmaterialer
- Indholdsbeskrivelserne er forslag til aktiviteter, som der sagtens kan tilføjes eller ændres i, blot der leves op til de beskrevne mål for gruppen. Samtidig skal hver lektion indeholde fire faste aktiviteter:
 1. Sprogleg
 2. Skriveaktivitet
 3. Læse
 4. Finde en ny bog, som lægges i mappe med plastiklomme og læses til næste dag.

Materiale

For hver gruppe er nedskrevet brug af forskellige materialer, der lægger op til den differentierede undervisning samt vægt på skrivning.

EVALUERING

Ved juletid bliver det samlede differentieringsforløb evalueret ved at sammenholde lærerens med endnu en OS64 test. Lærernes Fle indgår i den kommunale indsats og kan derfor direkte sammenholdes med kommunens øvrige 1. klasser.

Læsehest

Målgruppe

Hele klassen 2. klasse.

Varighed

3 lektioner ugentligt i 5 uger, i alt 15 lektioner.

Struktur

De tre 2. klasser inddeles i 3 grupper. Grupperne fastlægges ud fra dansklærerens og læsevejlederens analyse af nationale tests.

Frem til vinterferien ydes der bistand fra specialundervisningen med 1 ekstra lærerressourcer, således at der i alt er 5 lærere til de 3 grupper..

Mål

Gennem sproglege samt læse- og skriveaktiviteter målrettet den enkelt gruppe udvikler deres læsning og skrivning.

Eleverne lærer at være aktive i forhold til egen læseudvikling og aktivt anvende diverse læsestrategier – hvad kan jeg se? Hvad kan jeg høre? Lyder det rigtigt? Passer det ind her? Giver det mening?

Lærer at arbejde selvstændigt i grupperne.

Opøver gode vaner med at læse hjemme

Indhold

Differentieret læringsmål

Differentieret undervisning

Differentieret elevmaterialer

Indholdsbeskrivelserne er forslag til aktiviteter, som der sagtens kan tilføjes eller ændres i, blot der leves op til de beskrevne mål for gruppen. Samtidig skal hver lektion indeholde fire faste aktiviteter:

Sprogleg

Skriveaktivitet

Læse

Find en ny bog, som lægges i mappe med plastiklomme og læses til næste dag.

Materiale

Individuelle læsebøger, skrivehæfter samt lege. Se nedenfor eksempel på aktivitet og struktur i en gruppe.

Evaluering

Ved marts bliver det samlede differentieringsforløb evalueret ved at se på resultaterne af de nationale test.

1. SPROGLEG (ca. 5 min.)

Start altid dagen med en sprogleg, hvor børnene får arbejdet med bogstavkendskab og fonologisk opmærksomhed på en sjov og legende måde. Her følger nogle forslag:

- Rimord, sæt forlyd til rimdel som memoryspil
- Arbejd med 120 ord. Eleverne hopper dem på gulvet
- Læg 120 ord på gulvet, en elev læser ordet, som de andre skal finde
- Memory med analogier
- Leg med analogier på tavlen, lav analogikæde – kæde – smæde – væde – osv.

2. SKRIVE (ca. 10 min.)

- Arbejd med stavelser – stavelsesdeling.
- Arbejde med rod morfemer – sammensatte ord.
- Arbejd med ordklasser
- Dagens sætning med fokus på grammatik.
- Lave foldebøger
- Lave fælles form/tema- bøger for hele klassen. Det enkelte barn tilføjer i den fælles bog. Bøgerne hænges op rundt i klassen.
- Skrive dagbog
- Eleven skriver efter en billedserie
- Skrive videre på en fælles læst historie, hvad tror du, der sker nu?

3. LÆSE (ca. 10 min.)

- Læse passende tekster.
- Barnet har brug for at læse meget i bøger, som de oplever som let-læste.
- Læse sammen med nogen, en forældre, en søskende der kan læse, en kammerat eller læreren. Læse højt for sig selv.
- Giv barnet mulighed for at læse højt for sig selv
- Vær tålmodig når barnet læser. Giv tid
- Barnet har brug for hjælp til at vælge bøger. Gerne bøger inden for dets interesseområder

4. VÆLGE EN NY BOG (ca. 5 min.)

Læseforståelse i 3. klasse

Målgruppe

Udvalgte elever med læseforståelsesproblemer i 3. klasse. Efter aftale med klasselærer

Varighed

2 lektioner ugentligt i 5 uger, i alt 15 lektioner.

Struktur

Specialundervisningslæreren underviser i forskellige læseforståelsesstrategier.

Mål

Gennem sproglege samt læse- og skriveaktiviteter målrettet den enkelt gruppe udvikler deres læsning og skrivning.

Eleverne lærer at være aktive i forhold til egen læseudvikling og aktivt anvende diverse læsestrategier – hvad kan jeg se? Hvad kan jeg høre? Lyder det rigtigt? Passer det ind her? Giver det mening?

Lærer at arbejde selvstændigt i grupperne.

Opøver gode vaner med at læse hjemme

Indhold

Differentieret læringsmål

Differentieret undervisning

Differentieret elevmaterialer

Indholdsbeskrivelserne er forslag til aktiviteter, som der sagtens kan tilføjes eller ændres i, blot der leves op til de beskrevne mål for gruppen. Samtidig skal hver lektion indeholde fire faste aktiviteter:

Sprogleg

Skriveaktivitet

Læse

Find en ny bog, som lægges i mappe med plastiklomme og læses til næste dag.

Materiale

Individuelle læsebøger, skrivehæfter samt lege. Se nedenfor eksempel på aktivitet og struktur i en gruppe.

Evaluering

Ved marts bliver det samlede differentieringsforløb evalueret ved at se på resultaterne af de nationale tests.

1. SPROGLEG (ca. 5 min.)

- Start altid dagen med en sprogleg, hvor børnene får arbejdet med bogstavkendskab og fonologisk opmærksomhed på en sjov og legende måde. Her følger nogle forslag:
- Rimord, sæt forlyd til rimdel som memoryspil
- Arbejd med 120 ord. Eleverne hopper dem på gulvet
- Læg 120 ord på gulvet, en elev læser ordet, som de andre skal finde
- Memory med analogier
- Leg med analogier på tavlen, lav analogikæde – kæde – smæde – væde – osv.

2. SKRIVE (ca. 10 min.)

- Arbejd med stavelser – stavelsesdeling.
- Arbejde med rod morfemer – sammensatte ord.
- Arbejd med ordklasser
- Dagens sætning med fokus på grammatik.
- Lave foldebøger
- Lave fælles form/tema- bøger for hele klassen. Det enkelte barn tilføjer i den fælles bog. Bøgerne hænges op rundt i klassen.
- Skrive dagbog
- Eleven skriver efter en billedserie
- Skrive videre på en fælles læst historie, hvad tror du, der sker nu?

3. LÆSE (ca. 10 min.)

- Læse passende tekster.
- Barnet har brug for at læse meget i bøger, som de oplever som let-læste.
- Læse sammen med nogen, en forældre, en søskende der kan læse, en kammerat eller læreren. Læse højt for sig selv.
- Giv barnet mulighed for at læse højt for sig selv
- Vær tålmodig når barnet læser. Giv tid
- Barnet har brug for hjælp til at vælge bøger. Gerne bøger inden for dets interesseområder

4. VÆLGE EN NY BOG (ca. 5 min.)

Turbo Light

Målgruppe

Elever med læseforståelsesvanskeligheder i 4. – 5. klasse.

Varighed

2 lektioner ugentligt i 12 uger, i alt 24 lektioner.

Struktur

Gruppe på max. 6 elever.

Mål

Målet er at øge elevernes læseforståelse ved at have fokus på tre forhold: Viden om verden, viden om egen forståelse, viden om inferensdannelse. Se Læseforståelsesmodel på næste side.

Indhold

Der arbejdes først og fremmest med at gøre eleverne til aktive læsere. Eleverne præsenteres for *Stop op og tænk strategien*, dvs. stoppe op efter hvert afsnit og spørge sig selv: Hvad har jeg læst? Hvad har jeg lært? Er der noget jeg ikke har forstået?

Uroksen og Malmbanen fra *Læs5* gennemgås grundigt, og eleverne erfarer at de er nødt til at være aktive læsere for at kunne svare på det rigtige ord i parenteser. De bliver bekendte med læsestrategier som *at finde svaret i, før og efter sætningen*.

Eleverne arbejder med flere forskellige parentesopgaver, både til tekster de ikke har en viden om (ingen forforståelse) samt til tekster, hvor de har arbejdet grundigt med forforståelse og spørgsmål til *på, mellem og bag linjerne*.

Hver lektion starter med en ordleg og eleverne opfordres til at være aktive læsere og finde ord til legene fra deres frilæsningsbøger. Dette er et meget tidskrævende, men vigtigt, arbejde i forhold til at gøre dem til aktive læsere.

Materiale

Teksterne *Uroksen* og *Malmbanen* fra *Læs5* testen.

Udvalgte tekster fra bogen *Tid til læseforståelse B*.

Bearbejdede tekster, med parentesopgaver, fra *Tid til læseforståelse B*.

Diverse sproglege med fokus på opmærksomhed på ord.

Individuelle logbøger

Evaluering

Løbende selv- og lærerevaluering i forholdt til de parentesopgaver eleverne arbejder med.

At forstå en tekst er en udfordrende og krævende aktivitet, som er afhængig af samspillet mellem en række faktorer/delkomponenter for at lykkes. Nedenfor ses en model, der illustrerer de komponenter, som der er forskningsmæssigt belæg for at tillægge betydning i forbindelse med udviklingen af elevernes læseforståelse (Brudholm 2011).

Cirklene markeret med gult illustrerer de delkomponenter, der arbejdes målrettet med på Turbo Light.

Turbodansk

Målgruppe

Elever fra 6.-9. klasse med prioritet på 6. og 7. klasse.

Varighed

2 gange ugentligt i 6-7 uger. I alt 14 lektioner.

Struktur

Grupper af elever på 6.

Mål

Fælles for forløbet er, at eleverne

- gennem arbejdet med skøn- og faglitterære tekster og skriveaktiviteter målrettet den enkelte gruppe, udvikler deres læsning og skrivning
- lærer at være bevidste om læseformål og derudfra aktivt kan vælge imellem relevante læsestrategier
- lærer at arbejde selvstændigt i grupper, bl.a. med inspiration fra Cooperative Learning
- opøver gode vaner med at læse hjemme
- udvikler kompenserende strategier ved at bruge IT og andre hjælpemidler
- udvikler læsestrategier ved faglig læsning, både før, under og efter læseaktiviteter

- støttes i for forståelse og indholdslæsning.

Indhold

Det faglige indhold i hvert modul er opdelt i to store overordnede punkter:

1. Skønlitterær læsning
2. Faglig læsning

Et modul på 6 uger skal således opdeles med undervisning i skønlitterær læsning i 3 uger og faglig læsning i 3 uger.

Der er 5 aktiviteter, som man skal igennem:

- 1) Sprogleg
- 2) Individuel læsetræning
- 3) Fælles arbejde med læsning af fagbøger/læseforståelse ud fra elevbog eller roman
- 4) IT og kompenserende hjælpemidler
- 5) Skriveaktivitet

Materiale

Elevernes egne bøger fra fagene.

Evaluering

Elevernes læseprøve i nationale tests.

Staveløft

Målgruppe

Elever på alle klassetrin, som ikke følger den naturlige staveudvikling, eller som i ST-testen placerer sig fra C0-C4. Herunder ses stavetrin og vejledende klassetrin:

Trin 1	Sproglig opmærksomhed	ca. 0.-1. klasse
Trin 2	Lydret stavning	ca. 2.-3. klasse
Trin 3	Lydfølgeregler	ca. 4. klasse
Trin 4	Morfemer	ca. 5.-6. klasse
Trin 5	Beherskelse	ca. 7.-9. klasse

Kilde: *Trappestigen, Special-pædagogisk forlag*

Varighed

2 lektioner ugentligt i 12 uger, i alt 24 lektioner.

Struktur

Gruppe på max. 6 elever. Gruppen skal være på samme stavetrin.

Mål

Målet er at løfte den enkelte elevs staveniveau - enten inden for eller ud over det stavetrin eleven befinder sig på.

Indhold

Med udgangspunkt i den diagnostiske staveprøve fra *Trappestigen* planlægger underviseren det videre forløb for gruppen og de enkelte elever.

Ved en systematisk gennemgang af staverregler på gruppens stavetrin arbejdes der med *Staveraketten* kombineret med opgaver, aktiviteter og sproglege fra *Når bogstaver mødes* og *Funktionel stavning* samt diktater fra *Trappestigen*.

Materiale

Trappestigen, Specialpædagogisk forlag

Staveraketten's elevbog, *Specialpædagogisk forlag*

Når bogstaver mødes, Lær at stave i 3.-6. kl. *Dansklærerforeningens forlag*

Funktionel stavning, Gyldendal

Evaluering

Løbende selv- og lærerevaluering i *Staveraketten*'s elevbog, desuden *Trappestigen*'s diagnostiske staveprøve.

Engelsk

Målgruppe

Elever fra 3.-6. klasse, som både har forståelses- og udtaleproblemer.

Varighed

2 lektioner ugentligt i 12 uger, i alt 24 lektioner.

Struktur

Individuelt baseret.

Mål

Målet er at give eleven en større selvtillid i at læse og udtale samt oversætte engelsk inden for nærmeste udviklingszone.

Indhold

Undervisningen tager udgangspunkt i værktøjerne fra Læseløft og indeholder aktiviteterne:

- Læse en kendt og øvet frilæsningsbog på egen hånd
- Læse og oversætte en ny frilæsningsbog med støtte fra læreren
- Detaljearbejde
- Sætninger på computer med hjælp fra CD-ord

Der arbejdes med individuelle engelske frilæsningsbøger. Første gang læser læreren højt og eleven gentager. Derefter prøver eleven selv med støtte fra læreren. Endelig oversætter eleven, igen med støtte fra læreren, teksten til dansk. Eleven øver teksten hjemme til næste gang.

Materiale

Individuelle engelske frilæsningsbøger
Elevens logbog
Meddelelsesbog mellem hjem og skole

Evaluering

Første oplæsning af frilæsningsbog indtales på diktafon. Ved afslutning læses og indtales den samme bog, hvorefter elev og lærer lytter til og snakker om begge oplæsninger.

Matematikløft

Målgruppe

Elever på alle klassetrin, som ikke følger den naturlige matematikudvikling, eller som i matematiktesten placerer sig fra C0-C4.

Varighed

2 lektioner ugentligt i 12 uger, i alt 24 lektioner.

Struktur

Gruppe på max. 6 elever.

Mål

Målet er at løfte den enkelte elevs matematikniveau - enten inden for eller ud over det trin, eleven befinder sig på.

Indhold

Med udgangspunkt i den diagnostiske matematikprøve taget af specialundervisningskoordinatoren, planlægger underviseren det videre forløb for gruppen og de enkelte elever.

Det er vigtigt, at undervisningen er funktionel og tager udgangspunkt i konkrete materialer. Der skal undervises i matematikkens 4 regnearter ved hjælp af leg og spil.

Materiale

Grundbøger til Matematik for mig samt links under spf.dk, emat.dk og skoemat.dk (microværkstedet).

Evaluering

Eleven bliver prøvet i matematik for mig.

VAKS

Målgruppe

Elever i begyndelsen af 3. klasse med dysleksi.

Varighed

4 gange ugentligt. I alt 75 lektioner.

Struktur

Grupper af elever på 4.

Mål

VAKS (Vælg AfkodningsStrategi) har til formål at lære dyslektiske elever fem forskellige ordlæsestrategier (Lyd for lyd, Rim, Vokalalarm, Klip og Spion). Eleverne lærer en aktiv målrettet angrebstechnik, hvor de overvejer, hvilken strategi der er mest velegnet til at læse bestemt ordmateriale. På den måde lærer de ikke bare at læse, men også hvordan man læser.

Indhold

Eleverne får introduceret strategien fælles, hvor læreren kommer med eksempler, og derefter løses opgaverne i bogen enkeltvis. Efter hver opgave læser eleverne ordene højt parvis, i mens læreren lytter. Der er 3 sider til hver dag, og programmet er bygget meget stramt op med øvelser til læsning, syntese, og derefter en staveopgave, analyse.

Eleverne skal derefter læse 15 minutter for at konsolidere strategien. Her læser de højt for hinanden 2 og 2, og læreren lytter til dem på skift. Til sidst slutter eleverne af med at spille et spil, der passede til dagens øvelser.

Materiale

VAKS – bøgerne.

Evaluering

Der bliver taget en læseprøve før og efter VAKS-kurset med læsemåleren. Det er specialundervisningslæreren der foretager prøven.